

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Dobrodo« v
Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija« pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

primor

7096 AA

60100200

OSREDNJA KNJIZNICA
S. VILHARJA
TRG REVOLUCIJE 1 P.P. 132
64001 KOPER

dnevnik

ntecchi 6 - PP 559
(40) 7796-600
0894 PD I
10/772418

red 24 maggio 1
(481) 533382-535723
181/532958

D
itori 28
432) 731190
132/730462

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVIII. št. 200 (14.291)

31-08-1992

Trst, sobota, 29. avgusta 1992

Čeprav je marka dosegla včeraj svojo najvišjo vrednost nasproti liri

Evropska skupnost soglasno proti novemu tečajnemu redu

*Pri Bundesbanki trdijo, da se ne bodo odrekli dosednji monetarni politiki
Še en udarec za Italijo: plačilna bilanca v juliju zabeležila rekorden minus*

BRUSELJ, RIM — Rastoča zmeda in napetost na svetovnih deviznih trgih zaradi vse hujšega razpona med ameriškim dolarjem in nemško marko, ki ogroža predvsem liro in funt šterling, sta včeraj narekovali dvanaajstERICI, da zavzame enotno in formalno stališče proti spremembi tečajnih razmerij znotraj evropskega denarnega sistema, češ da v danih razmerah to ne bi bila primerna poteza.

Skupna izjava iz Bruslja, v kateri je tudi rečeno, da bodo članice ES še naprej jamčile gospodarsko in monetarno stabilnost, ki je temeljnega pomena za utrjevanje blagostanja v Evropi, je imela takojšen učinek: tečaj marke, ki je na milanskem fiksingu dosegel 765,15 lire - a je popoldne poskočil do rekordne stopnje 765,40 lire, torej do skrajne zgornje nihalne meje, iznad katere bi se moral sprožiti mehanizem ovrednotenja nemškega bankovca in razvrednotenja lire ter funta - je nazadnje zdrknil na 764,70 lire. Vzporedno z marko se je tudi belgijski frank vzpel do viška nasproti liri (37,102), medtem ko je vrednost do-

larja v Italiji padla s predvčerajšnjih 1.082,400 na 1.076,885 lire. Visoko leti tudi drugi »satelit« marke, nizozemski gulden, ki je kotiral 678,485 lire (streha je pri 679,12), dočim je eku veljal 1.545,700 lire.

Banca d'Italia, katere guvernerja Ciampi je v četrtek prišel pohvalit zaradi »umnega ravnanja« v teh kriznih dneh sam državni poglavar Scalfaro, je prodala na fiksingu okoli 400 milijonov belgijskih frankov (podobno je ukrepala belgijska centralna banka v podporo liri), na prostem trgu pa še kakih 300 milijonov mark; tudi Bundesbank je v zameno za lire oddala »izdatno« količino mark, španski emisijski zavod je na enak način zaščitil pezeto, britanski pa ni nastopil v bran funta. London čaka, Italija pa ukrepa, toda zgolj kozmetično. V nasprotju s tezami republikanskega vodje La Malfa, da je treba Nemčijo prisiliti k ovrednotenju marke ali pa k znižanju obrestnih stopenj, s čimer šoglašata npr. tudi generalni tajnik sindikata CISL D'Antoni in bivši predsednik zavoda IRI Prodi, pa

Bankitalia trdi, da vsa zadeva ni tako huda, saj lahko ostane lira v zdajšnjem položaju še dolgo časa, češ, tudi s francoskim frankom, špansko pezeto, dansko krono in funtom je že bilo tako.

Sicer pa so iz Bundesbanke včeraj odločno povedali svetu, da nikakor ne bodo spremenili svoje dosedanje monetarne politike, ki sloni na visoki diskontni meri in na strogem nadzoru inflacije; letna stopnja znaša 3,5% (mesečna 0,2%) in pravijo, da je še vedno previsoka.

V Italiji je znatno višja, to pa tudi ni njen edini križ: velikanskemu javnemu deficitu se je zdaj pridružil še ogromen primanjkljaj v plačilni bilanci: julija je dosegel 10.524 milijard lir, a v enem samem mesecu še ni bil nikoli tako velik. Pa tudi zanj so našli Ciampi in njegovi sodelavci opravičilo, celo pozitivno plat: vrzel pripisujejo prvenstveno gibanju italijanskega kapitala v tujini (8.562 milijard lir), ker pa gre za spekulacijske operacije, se bo kapital povrnil, brž ko se bo zjasnilo. Kdaj? Po francoskem referendumu o Maastrichtu, zatrujejo.

Trditve Craxija glede Di Pietra še vedno burijo politično debato

RIM — Tajnik socialistične stranke Craxi je po vsem sodeč odkril karte. Iz intervjuja za nek tednik izhaja, da namigovanja, ki jih je pošiljal preko uvodnikov dnevnika Avanti, temeljijo na govoricah o »intimnem prijateljstvu«, ki naj bi ga milanski sodnik Di Pietro imel z nekaterimi ljudmi, vpletenimi v preiskavo o podkupninah. Craxi se v intervjuju razburja nad dejstvom, da odnosi med preiskovalci in osumljenimi niso bili uravnovešeni. Craxijev protinapad očitno ni bil dovolj prepričljiv, saj je z Di Pietrom izrazilo solidarnost veliko ljudi in organizacij. Craxija so v skupni izjavi kritizirali DSL, SKP, Zeleni in Rete, več očitkov pa je prišlo tudi iz vrst socialistične stranke.

V škripcih se je znašel tudi ministrski predsednik Amato. Slednjemu očitajo, da se je neupravičeno udeležil seje tajništva PSI, na katerem so obravnavali »zadevo Di Pietro«. Amato odgovarja, da je bila njegova prisotnost legitimna, saj se je sestanka udeležil, da bi prisotne seznanil z nekaterimi podrobnostmi vladne politike s področja zaposlovanja in gospodarskih vlaganj. Vse več pritiskov je tudi na pravosodnega ministra Martellija; le-tega vse bolj pozivajo, naj zavzame stališče do zadeve.

Po dogovoru bo Italija v BiH poslala 1.200 vojakov

LONDON — Zunanji in obrambni ministri držav članic Zahodnoevropske zveze so se včeraj v Londonu dogovorili, da dajo na razpolago OZN 5.200 vojakov z ustrezno opremo in oborožitvijo za zaščito humanitarnih konvojev v Bosni in Hercegovini. V okviru teh enot bo tudi 1.200 italijanskih vojakov. Kot je povedal italijanski obrambni minister Andò bo šlo izključno za specialne enote (padalce, saboterje in helikopterske enote), medtem ko tisti, ki služijo redni vojaški rok v teh akcijah naj ne bi sodelovali, razen če bo šlo za prostovoljce. Andò je še povedal, da bodo italijanske enote sodelovale pri zaščiti konvojev, kot tudi pri nadzoru težkega orožja in pri izvajanju ukrepov za zagotovitev čimbolj učinkovite blokade Srbije in Črne gore.

Zadržane ocene v Bosni in Hercegovini, kjer si želijo predvsem konec spopadov Prvi odmevi na londonsko konferenco v glavnem ugodni toda precej previdni

Lord David Owen, nekdanji britanski zunanji minister je nasledil lorda Carringtona na mestu predsednika mirovne konference Es za Jugoslavijo (AP)

LONDON — Kot je znano, se je predvčerajšnjim zvečer v Londonu končala mednarodna konferenca o Jugoslaviji. Prvi odmevi nanjo so previdni, a v glavnem dokaj ugodni. V Evropski skupnosti ocenjujejo, da so odločitve konference korak naprej od dosedanjih, vendar čudeža ne gre pričakovati. Britanski premier Major in sekretar Svetovne organizacije Butros Gali sta na tiskovni konferenci po koncu zasedanja poudarila, da je bila konferenca uspešna, saj so sprte strani sprejele številna načela, na podlagi katerih bodo potekala pogajanja za mir. »Zdaj se ni več mogoče opirati na dobro voljo vseh strani, temveč je potreben pritisk«, je dejal Major. Gali je dodal, da je bil v Londonu storjen pomemben korak in da je potrebno ohranjati dosežen zagon.

Predstavniki Bosne in Hercegovine so zadržani in poudarjajo, da bi sporazum utegnil prinesiti spremembo, da pa nobena rešitev ne bo možna, dokler se ne prenehajo spopadi. Kljub temu, da so skoraj vsi udele-

ženci mnenja, da so sprejeti dokumenti dobra podlaga za nadaljevanje mirovnega procesa, pa na primer avstrijski zunanji minister Mock ni preveč zadovoljen, saj meni, da Evropa tudi tokrat ni delovala hkrati in pravočasno. Nasprotnega mnenja je madžarski zunanji minister Jesensky, ki pravi, da obstajajo ugodna znamenja, da bo londonska konferenca pomenila premik v pozitivni smeri. Nizozemski zunanji minister Van den Broeck je izjavil, da mora biti mednarodna skupnost pripravljena na uporabo sile za končanje spopadov, če mirovna pogajanja ne bodo uspešna. Predsednik Evropske komisije Delors pa je mnenja, da pomenijo sprejeti sklepi nesporen napredek v primerjavi s prejšnjimi diplomatskimi akcijami, vendar dvomi v uspeh za dosego miru v BiH.

Poznavalci ocenjujejo, da je konferenca v Londonu v diplomatskem pogledu torej dosegla določen uspeh, čeprav kaže, da je mir

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Boji v BiH kljub dogovorom o prekinitvi spopadov še divjajo Sarajevo je daleč od Londona

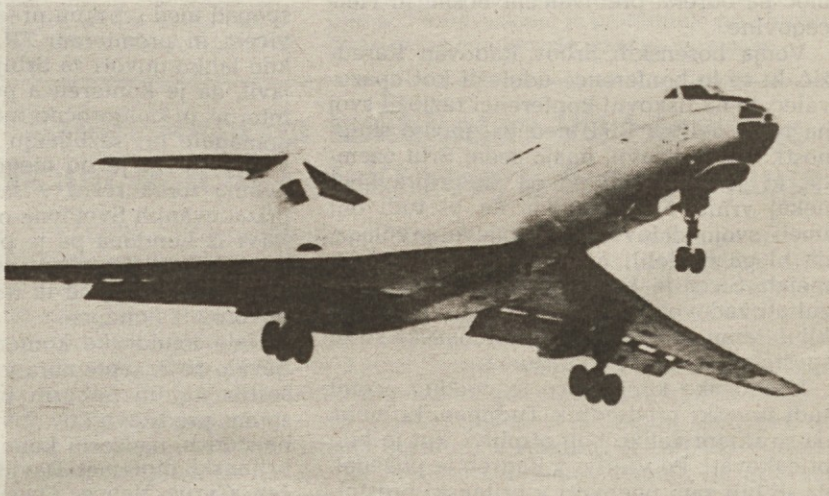
SARAJEVO — Kljub dogovorom in sporazumom, doseženim v Londonu, pa vojna na področju Bosne in Hercegovine z nezmanjšano silo divja naprej. Nadaljevalo se je sistematično uničevanje Sarajeva. Srbsko topništvo je obstreljevalo vse dele mesta. Od desetih dopoldne je bila objavljena nevarnost zračnega napada, saj so sovražnikova letala preletavala Zenico, Kakanj, Busovačo, Cazin, Kladuše in Bihać. Kot poročajo, so bili uporabljeni bojni strupi, solzivi, topovi in minometi, ljudje pa poleg tega še vedno bežijo pred ostrostrelci. Mirneje ni bilo niti v Gradačcu, Srebrenici, Goraždu in Slavonkem Brodu. Povzročena je bila velika gmožna škoda, po dosegljivih podatkih je bilo najmanj trideset ljudi ubitih, več kot 260 pa ranjenih. Po nepreverjenih informacijah naj bi agresorska vojska menda zasledila konvoj s humanitarno pomočjo, s katerim naj bi bila tudi poslanka v francoskem parlamentu Simone Veil. Včeraj je bil ponovno vzpostavljen humanitarni konvoj med Splitom

in Sarajevom, kamor naj bi dnevno pripeljalo pet tovornjakov. Na sarajevsko letališče Butmir je priletelo 18 letal s hrano in zdravili.

V popoldanskih urah pa so z minometi zasuli tudi predsedniško palačo, v kateri je imel član predsedstva BiH Ključić tiskovno konferenco. Palačo je zadelo 15 granat, zaradi česar so se morali vsi umakniti v zaklonišče v kletnih prostorih predsedniške palače. Ključić je novinarjem londonsko konferenco ocenil kot katastrofo in kot velik korak nazaj, ki ne zagotavlja umiritve položaja v BiH.

Iz Bosne in Hercegovine prihaja tudi vest, da je tamkajšnja Narodna banka podaljšala rok za zamenjavo jugoslovanskih z bosansko-hercegovskimi dinarji do sobote. Zmeda je namreč velika, saj so v obtoku tri valute - hrvaški, jugoslovanski in BH dinar, pri tem pa je najbolj cenjena valuta - marka. (NIA)

Nad 100 žrtev letalskih nezgod

V 3 letalskih nesrečah je včeraj umrlo nad 100 ljudi. Najhuje je bilo v Rusiji, kjer je strmoglavil tupoljev 134, v katerem je umrlo 82 oseb (AP)

NA 2. STRANI

Med osumljenci je tudi predsednik Slovenske nacionalne stranke Zmago Jelinčič

Skupina naj bi trgovala z orožjem in načrtovala hujša kriminalna dejanja

LJUBLJANA — Ministrstvo za notranje zadeve je na tiskovni konferenci posredovalo rezultate dosedanje policijske preiskave proti državljanom osumljenih kaznivih dejanj zoper splošno varnost: trgovanja, izdelave, kopičenja orožja, razstreliva in bojnih pripomočkov. Preiskovalni organi so izvedli racijo na ljubljanskem, celjskem in mariborskem območju na podlagi sumov in ovadbe občana imenovanega J.L. Racijo so po predlogu javnega tožilstva odredili preiskovalni sodniki 26. in 27. avgusta. Opravljene so bile hišne preiskave pri osemnajstih osumljenih osebah vključno z Zmagom Jelinčičem, predsednikom Slovenske nacionalne stranke. Dve osumljeni osebi so že priprli, vendar še ni jasno, če tudi Jelinčiča. Zasežene so bile večje količine različnega orožja, ki so ga razstavili na policiji na Prešernovi v Ljubljani (na sliki Foto Zaplatil).

Alarmantne novice za nekdanje mirno deželo Slovenijo. Menda ni šlo samo za pripravljanje hudih kaznivih dejanj ampak celo za že storjena dejanja z namenom ogrožanja varnosti ljudi in premoženja. Pri takšnem scenariju pa najbrž dve nočni streljanji julija v Ljubljani navsezadnje nista bili samo neškodljivo pokanje.

Alarmantni so tudi nekateri naslovi član- kov, ki poročajo o predčerašnji raciji. V Delu: Racija proti Jelinčiču. V Slovincu: Sumljivi člani Jelinčičeve stranke. Omenjena dva članka namreč lokalizirata problem. Prvi na Jelinčiča samega še preden je prišel na sodišče, drugi brez sodišča na vse člane Jelinčičeve stranke (ti so kot po naključju včeraj imeli konferenco v Kočevju).

Tako ostaja vtis, da gre v Sloveniji le za drobne nevšečnosti: smrt Ivana Krambergerja, zdaj na drugem bregu Jelinčič. Pred nekaj dnevi Vinko Levstik. Delujemo lokalno, mislimo pa seveda globalno. (NIA)

Nesmiselno umiranje za idejo velike Srbije

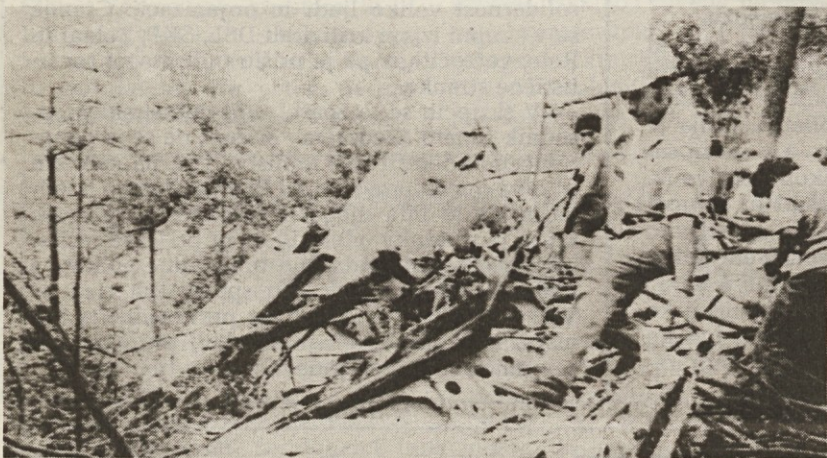
BEOGRAD — So sploh bile potrebne tolikšne žrtve, da bi srbska oblast privolila v nekaj, kar pred vojno še slišati ni hotela: v idejo o konfederalni ureditvi med nekdanjimi republikami. Sedaj je celo Jugoslavija priznala Slovenijo (kar to državo sploh ne zanima). Le leto dni poprej pa so se na ulicah pojavili tanki zvezne vojske in to samo zato, ker so Slovenci pomislili na osamosvojitvev. Tako se je začela ta nora vojna za meje, piše Tomo Džadžić.

Na začetku obširnega prispevka avtor najprej piše o zamislih nekaterih vodij srbskih političnih strank o novih mejah velike Srbije (Mirka Jovića, Vojislava Šešlja in Vuka Draškovića), nato pa povzema sociologa dr. Slobodana Inića, enega izmed sogovornikov NIN-a, ki pravi, da je bila glavna napaka Miloševića in večine opozicijskih strank njihovo prepričanje, da bodo meje »popravili« s silo. Ta poskus spreminjanja meja s silo se bo, po Inićevem mnenju, vrnil Srbiji kot bumerang. Vsi Srbi so že tako živeli v eni državi, zato je memorandum z idejo o veliki Srbiji prizadejal največ škode prav njej. Posledica je bila namreč politika vojne, spopadi z drugimi narodi in tragična bilanca.

Kaj je torej prinesla vojna poleg pokolov, rušenja in nesreče, se sprašuje NIN in nadaljuje: Srbi sicer nadzorujejo ozemlje na Hrvaškem, kjer imajo večino, toda Hrvaška je mednarodno priznana v prejšnjih republiških mejah, to pa pomeni, da je treba pričakovati pogajanja. Toda sodeč po sedanjem razpoloženju v svetu je največ, kar lahko Srbi na Hrvaškem pričakujejo - poseben status. Do takšnega statusa pa bi lahko prišli tudi brez vojne, brez tolikšnih žrtev, beguncev, ruševin, sramote, brezupnosti...

In kaj sedaj? Med seboj zidamo meje iz krvi in trupel. Po njihovi dokončni ureditvi pa jih bomo morali, če bomo hoteli v Evropo, porušiti. Smo sploh normalni? Kot da bi to vprašanje slišal tudi Eagleburger, je ob podobnem razmišljanju odgovoril: »To vam nihče ne more pojasniti, razen nevropsihiatra«. Toma Džadžić takole komentira omenjeno opazko šefa ameriške diplomacije: »Težava je v tem, ker so se tudi nekateri naši psihiatri (nekateri se še sedaj) zavzemali za takšne meje, tako da nam, po vsemu sodeč, nihče ne more odkriti bistva življenja in smrti.«(STA)

Črn dan za mednarodni letalski promet V treh nesrečah umrlo več kot sto oseb

MOSKVA — V Ivanovu, 300 kilometrov severovzhodno od Moskve, je v noči med četrtkom in petkom strmoglavilo linijsko potniško letalo tupoljev 134. Vsi potniki so umrli, vključno s 7-člansko posadko in 5 otroki: skupno 82 ljudi. Letalo je prihajalo s severnega Kavkaza in se je raztreščilo med pristajanjem. Pri padcu se je razpolovilo, drobce pa so našli precej daleč od nesreče. Po prvih podatkih kaže, da se ni ravnilo po ukazih nadzornikov poletov.

V Peruju pa so izgubili vsakršno sled o vojaškem letalu z 20 ljudmi na krovu. Letalo (bilo je v civilni misiji) je izginilo v ama-

zonskem območju, po vsem sodeč naj bi strmoglavilo. Vojaško letalo se je vračalo v mesto Iquitos v severozahodnem delu Peruja, z njim so izgubili zvezo 2 uri potem, ko je kontrolo poleta opozorilo na težave v letenju.

Do podobne nesreče je prišlo tudi v Salvadorju. Vojaško transportno letalo C-123 (na sliki AP) je strmoglavilo v departmaju Santa Ana, 120 kilometrov severozahodno od glavnega mesta San Salvador. Do nesreče je prišlo v jutranjih urah, žrtev pa je najmanj 15. Vse žrtve so vojaki.

Dnevnik New York Times kritizira politiko ZDA do iraškega vprašanja

BAGDAD, WASHINGTON — Iraška vojaška letala tudi včeraj niso prekorale »prepovedanega« območja južno od 32. vzporednika. Previdnost Bagdada je več kot razumljiva, saj bi vsaka neprevidnost lahko Bagdad zelo drago stala; sleherni spodrsrlaj bi lahko izkoristil ameriški predsednik Bush, ki bi tako imel možnost, da spodrine Sadama Huseina z oblasti.

Sicer pa ima tudi Bush nekaj težav. Včeraj je njegovo politiko do Iraka kritiziral najbolj razširjeni dnevnik v ZDA New York Times. Po pisanju omenjenega dnevnika je pravna podlaga, na katero se sklicujejo vodilne zahodne države pri zdajšnjih ukrepih proti Iraku, sporna. Resolucija OZN št. 688 naj bi namreč ne predvidevala uporabe sile v primeru, da bi je Bagdad ne spoštoval. Tega mnenja pa niso ostali, vključno z Bushevimi tekmecem Clintonom.

V Rostocku je bilo včeraj mirno Najbrž le zatišje pred viharjem

ROSTOCK — Po petih dneh spopadov med policijo in neonacističnimi skrajneži v Rostocku včeraj ni bilo hujših incidentov. Napetost je kljub temu vseeno precejšnja, tako da se mnogi bojijo, da je to le zatišje pred nevihto. Bojazen je upravičena, saj za danes v Rostocku pripravljajo protinacistični protestni sprevod. Pobudnik sprevoda so levičarske sile, med udeleženci pa bodo tudi skrajnolevičarski avtonomisti, ki so si z neonacisti stalno v lasih.

Minister za notranje zadeve Pomorjanske Lothar Kupfer (CDU) je medtem sklenil, da bo — kljub ostrim kritikam iz vrst opozicije in dela večine — ostal na svojem položaju. Kupfer je zavrnil očitke, po katerih naj bi za spopade bila delno kriva omahljivost policijskih sil in je vrnil udarec s tem, da je

obtožil politični razred. Ta namreč doslej še ni rešil problema tujih priseljencev, se pravi problema, ki je povzročil toliko hude krvi in ne nazadnje urbane spopade. Kupfer je tudi napadel sredstva javnega obveščanja in jim očital, da so s pretiranim poročanjem spodbudila nered. Na Kupferjevo stran se je postavil tudi predsednik Pomorjanske Berndt Seite.

Sicer pa brez prask tudi včeraj ni šlo. Na Saškem-Anhaltu so neznanci poškodovali dva zbirna centra za tuje priseljence, v Potsdamu pa so se spopadli levičarski in desničarski skrajneži. Do incidentov je prišlo tudi v Frankfurtu na Odri, kjer poteka sodna obravnava proti mladim desničarskim skrajnežem, ki so pred dvema letoma umorili angolskega priseljence.

● Prvi odmevi na londonsko konferenco dokaj ugodni toda precej previdni

NADALJEVANJE S 1. STRANI

v Bosni še daleč. Bolj kritični so ameriški komentatorji, ki ocenjujejo, da je bil London spet samo eden od praznih sestankov. Predsedniku Bushu pa zamerijo, da se je odločil za zaščito Šiitov v južnem Iraku, pomoč pa odreka prebivalcem Bosne in Hercegovine.

Vodja bosenskih Srbov Radovan Karedžić, ki se je konference udeležil kot opazovalec, je na tiskovni konferenci razložil svoj načrt za delitev BiH med tri glavne skupnosti. Kot je izjavil, imajo sedaj Srbi ozemlje, ki so ga hoteli, so ga pa pripravljene nekaj vrtni Muslimanom, da bi tudi oni imeli svojo državo. Za Sarajevo predlaga, da bi ga razdelili na območja po etničnih mejah. Sicer je Karadžić z doseženimi rezultati zadovoljen in je optimist, vendar pa kljub temu dvomi, da bo muslimanska stran spoštovala sprejete sporazume.

Londonsko konferenco je ugodno ocenil tudi hrvaški predsednik Tudjman, ki meni, da so sklepi veliko bolj otipljivi, kot je bilo pričakovati. Po vrnitvi v Zagreb je povedal, da so bili zanj pogovori v britanski prestolnici »najbolj plodni« doslej, od vseh srečanj, na katerih so iskali način, s katerim bi zaustavili morijo na področju nekdanje Ju-

goslavije. »Pričakujem konkretne rezultate, kar pa zadeva Srbijo in Črno goro, jima zdaj ne preostane drugega, kot da sprejmeta in izvajata zaključke londonske konference,« je na novinarski konferenci še poudaril hrvaški predsednik.

Na nemajhno začudenje je naletel javni spopad med srbskim predsednikom Miloševićem in premierom ZRJ Panićem o tem, kdo lahko govori za Srbijo. Milošević je izjavil, da je konferenca pokazala, da gre za interne in dolgoročne interese držav, ki so pomagale pri razbijanju Jugoslavije. Krizo v Jugoslaviji je po njegovih besedah brez dvoma treba rešiti v sami Jugoslaviji ob prizadevanjih Svetovne organizacije. Po vrnitvi iz Londona pa je premier ZRJ Milan Panić včeraj opozoril, da bo zahteval odstop Miloševića, če ta ne bo spoštoval dogovorov iz Londona.

Delo londonske konference se bo nadaljevalo že 3. septembra v Ženevi, in sicer v šestih stalnih odborih pod mešanim vodstvom predstavnikov ZN in evropske dvajsterice, nadzorni komite pa bosta vodila britanski diplomat David Owen in Američan Cyrus Vance. Owen je namreč novi predsednik ES v jugoslovanski krizi, na tem položaju pa je zamenjal dosedanjega predsednika lorda Carringtona.

In kaj je prinesel London? Srbija je bila razglašena za agresorja oziroma za krivca za vse, kar se dogaja na Balkanu. ZRJ je bil postavljen ultimat - ali bo dosledno uresničevala podpisani in storila konkretne korake za uveljavitev miru, ali pa se bo znašla v popolni mednarodni osamitvi in jo bodo doletele še ostrejšše sankcije. Z »Izjavo o načelih« se udeleženci konference zavezujejo, da se odpovedujejo kakršnikoli uporabi sile, da bodo spoštovali temeljne človekove pravice, da bodo spoštovali ustavne pravice manjšin, suverenost in neodvisnost držav ter dosegli rešitev vprašanja nasledstva Jugoslavije s soglasjem ali z arbitražo. Mednarodni nadzor težke oborožitve, takojšnje prenehanje obleganja mest, prepoved bojnih poletov, postavitev opazovalcev na mejo med Srbijo in BiH, izpustitev civilnih ujetnikov ter zaprtje internacijskih taborišč pa so posebni sklepi. Udeležene sprte strani so podpisale tudi izjavo o BiH, ki predvideva takojšnje prenehanje vojaških operacij in izseljevanja prebivalstva, vrnitev ozemelj, zasedenih s silo in pošiljanje humanitarne pomoči. Dokument o Srbiji in Črni gori zahteva takojšnje prenehanje vojaškega posredovanja na Hrvaškem in v BiH ter pritisk Beograda na bosenske Srbe, da pre-

nehajo z zasedanjem ozemelj, kakor tudi sprejem posebnega statusa krajin, kot ga je predvidela Carringtonova konferenca o Jugoslaviji.

Predstavnika Srbov v Bosni in Hercegovini, Karadžić in Koljević, sta podpisala še posebno izjavo, s katero se obvezujeta, da bo njihova težka oborožitev v okolici Sarajeva, Bihača, Goražda in Jajca prišla pod nadzor ZN v sedmih dneh.

Po besedah vršilca dolžnosti ameriškega zunanjega ministra Lawrencea Eagleburgerja naj bi opazovalci, zadolženi za nadzor kršitev človekovih pravic, obiskali Srbijo oziroma Vojvodino, Kosovo in Sandžak, da bi preprečili širjenje spopadov na območju nekdanje Jugoslavije in dobavo orožja. Eagleburger, ki meni, da je londonski sporazum nova pot k miru v Jugoslaviji, je kot kršilca ukrepov OZN proti ZRJ navedel zlasti Rusijo in Grčijo, dodal pa je, da utegnejo sankcije doleteti tudi Hrvaško, če ne bo spremenila svojega odnosa do BiH. Grčija je včeraj zanimala, da bi kršila embargo. Njen zunanji minister je izjavil, da se je pripravljen sestati z makedonskim kolegom in z njim preučiti problematiko priznanja Makedonije.(NIA)

Po odgovoru, ki ga je prejela ZSO od šolskega ministrstva

Za koroške dvojezične šole kmalu dvojezični ravnatelji?

CELOVEC — V soboto, 15. avgusta, smo poročali o razveseljivem pozitivnem sklepu Neodvisnega upravnega senata za Koroško, da imajo deželani z jezikovno mešanega ozemlja, ne glede na to, ali je občina, v kateri živijo, imenovana v odredbi o uradnem jeziku, pravico do rabe slovenščine kot uradnega jezika. Ta sklep je dosegel odvetnik dr. Ludvik Druml v postopku za mag. Urbana Popotnika. No, kakor piše Slovenski vestnik iz Celovca, se obeta zdaj koroškim Slovincem še druga pozitivna odločitev, in sicer to pot na šolskem področju.

Ministrstvo za pouk in umetnost je namreč pred kratkim odgovorilo na pismo Zveze slovenskih organizacij glede zasedbe ravnateljskega mesta na dvojezični ljudski šoli na Brdu pri Šmohorju z ravnateljico brez dvojezične kvalifikacije. Iz pisma je razvidno, da se tudi na tem področju stališča spreminjajo.

Odgovor ministrstva je sicer na prvi pogled nekoliko negativen, saj vztraja pri že znanem gledišču koroških šolskih oblasti, da je dvojezični pouk omejen na predšolsko stopnjo in na prve tri razrede ljudske šole ter da se slovenščina v četrtem razredu poučuje samo še kot obvezni predmet, zato ravnateljem na štirirazrednih ljudskih šolah tudi ni treba imeti kvalifikacije iz slovenščine.

V zvezi z že vloženo pritožbo Zveze slovenskih organizacij zaradi neizvajanja dvojezičnega pouka v četrtem razredu ljudskih šol pa je ministrstvo posredovalo izredno pomembno stališče, saj je v pisnem odgovoru izrecno poudarilo, da je zasedba ravnateljskih mest na štirirazrednih dvojezičnih ljudskih šolah z enojezičnimi ravnatelji možna prav zaradi zgoraj omenjene omejitve na predšolsko stopnjo ter prve tri razrede. Ta omejitev namreč »odpira možnost, da se v četrtem razredu vključijo enojezični učitelji«. »Tudi tak učitelj naj ne bi bil izključen glede možnosti za vodstvo šole,« je rečeno v odgovoru ministrstva za pouk, saj je pravica šolarjev do dvojezičnega pouka oziroma pouka slovenskega jezika zagotovljena z dvojezično kvalificiranimi učitelji.

»Za dvojezične ljudske šole, na katerih so manj kot štirje razredi, se za zasedbo ravnateljskega mesta zahteva dvojezična kvalifikacija, ker morajo ti ravnatelji v vsakem primeru dejansko tudi poučevati v slovenskem jeziku,« odgovarja ministrstvo za šolstvo. Prav to stališče ministrstva pa samo še potrjuje pravilnost odločitve Zveze slovenskih organizacij, da v zvezi z dvojezičnim poukom v četrtem razredu ubere pot do ustavnega sodišča.

Za ovrednotenje gorskega sveta na meji med FJK in Koroško

Deželna navodila glede izvajanja evropskega programa »Interreg«

TRST — Deželni odbor je na svoji prvi seji po poletnih počitnicah izdal vrsto navodil v zvezi z usklajevanjem in uresničevanjem pobud za izvajanje programa Evropske skupnosti »Interreg Italija-Avstrija« vzdolž meje med Furlanijo-Juljsko krajino in Koroško.

Interreg - za katerega izpeljavo so zadolženi deželni direkciji za komunitarne zadeve in zunanje odnose oziroma za gozdove in parke, deželni urad za načrtovanje in deželna služba za rekreacijske ter športne dejavnosti - predvideva v gorskem predelu ob meji s Koroško vrsto raznolikih posegov, za katere je Evropska skupnost nakazala 893.000 ekujev ali približno eno milijardo in 376 milijonov lir; k temu znesku gre dodatni napovedanih 1,309 milijarde lir iz državne blagajne, 326 milijonov lir iz deželne blagajne in 185 milijonov lir kot prispevek privatnikov.

Načrti, ki jih je izdelala deželna uprava, predvidevajo razvitje naravnih parkov v alpskem loku (naložba: 154 milijonov lir), izboljšavo in vzdrževanje planinskih koč (2,392 milijarde lir), vzdrževanje gorskih stez in poti ter namestitve smerokazov (181 milijonov lir),

spodbujanje k spoznavanju planin s socialnega in ambientalnega vidika (155 milijonov lir), opremljanje deželne delegacije službe za pomoč v gorah z novimi napravami (155 milijonov lir) in sprotne komparativne študije o deželnih in vsedržavnih sistemih teritorialnega načrtovanja na obmejnih območjih FJK (160 milijonov lir).

Jože Trampuž je predsednik sežanske Zveze za Primorsko

SEŽANA — Na seji sežanskega občinskega odbora stranke Zveza za Primorsko - ZZZP, ki so jo v tej občini ustanovili pred kratkim, so izvolili za predsednika občinskega odbora Jožeta Trampuža iz Sežane. Devetčlanski odbor, sestavljen iz predstavnikov cele sežanske občine, bo v kratkem pripravil promocijo stranke v Sežani, kjer bo Zveza za Primorsko - ZZZP predstavila svoj program za to občino. Prav tako je občinski odbor sklenil v najkrajšem času ustanoviti odbore stranke po krajevnih skupnostih. Zveza za Primorsko - ZZZP bo imela razširjeno sejo glavnega odbora in predsedstva stranke v sredo, 2. septembra, v Lipici. Na seji bodo med drugim ocenili organizacijske in vsebinske priprave stranke za nastop na volitvah.

V Furlaniji krepijo odnose s Čecoslovaško

VIDEM — Predsednik trgovinske zbornice v Vidmu in hkrati podpredsednik italijanske zveze zbornic (Unioncamere) Gianni Bravo je sprejel predsednika praške Gospodarske zbornice Vojteha Buresa, ki se mudi na oddihu v Furlaniji. Govorila sta o možnostih poglobitve dvostranskega sodelovanja in o obisku, ki ga bo opravila konec septembra v Pragi furlanska gospodarska delegacija, v kateri bo kakih dvajset predstavnikov malih in srednjih podjetij. Unioncamere ima v načrtu med drugim sodelovanje pri uresničitvi sodobnega informativnega sistema na Čecoslovaškem.

Za njihovo zaščito in nadzor bo skrbela posebna deželna komisija strokovnjakov

V gorskih predelih Furlanije-Juljske krajine bodo znova lomastili medvedi

VIDEM — Gorski predeli Furlanije-Juljske krajine, tako še zlasti karnijsko predalpsko območje, so kot nalašč za to, da se vanje povrnejo divje živali, ki so to ozemlje svoj čas zapustile. V prvi vrsti velja to za medveda in risa. V ta namen so junija ustanovili pri deželni službi za lov in ribolov posebno komisijo strokovnjakov oziroma poznavalcev roparskih živali, ki ji predseduje naturalist Franco Perco. V načrtu imajo širokopotezno akcijo za ubranitev in obenem za nadzorstvo takih živali, ki se zadnja leta pojavljajo vse bolj tudi v goratih in tudi drugih gozdnih območjih v vzhodnem in severnem delu dežele, kjer je habitat zanje čezvse primeren; pri tem pa bodo sodelovali s pristojnimi dejavniki pri sosedih. V Sloveniji so našli 300 do 400 medvedov, ki so sicer doma na Kočevskem, a bivajo tudi v gozdnatem svetu, ki se razteza tja do Hrvaške,

poleg tega pa so se začeli v zadnjih letih seliti tudi na zahod, med drugim prav v našo deželo. Tu so prvič zagledali medveda leta 1965 in sicer v neposredni bližini Trsta, tri leta pozneje pa so ga zapazili na Vedisu med Huminom in Pušjo vasjo. Pred nedavnim so ga spet večkrat uzrli - najprej v Forniju Di Sotto in potem na Plerosu pri Rigolatu. Od tod zamisel, da bi medvedu omogočili redno bivanje v predalpskem svetu v Karniji. Na avstrijskem Koroškem pa se je pojavil medved v začetku osemdesetih let, a ravno zdaj se hudejejo nad mesojedim kosmatincem kmetje v idilični gorski občini Sele pod Košuto: nezaželeni gost jim je doslej raztrgal že več kot petdeset ovac ter s stalnimi napadi na črede ogroža njihov obstoj. Petnajst kmetov izpod Košute pod Karavankami je protestiralo pri koroški lovski zvezi in zahtevalo odločno ukrepanje...

gospodarski dopis iz slovenije

Res hudi časi, vendar...

JOŽE PETROVČIČ

Polletni podatki o poslovanju slovenskega gospodarstva kažejo, da so se izgube v slovenskem gospodarstvu precej povečale in da so tudi dokaj večje od akumulacije. Skoraj polovica vseh zaposlenih v slovenskem gospodarstvu dela v podjetjih, ki imajo izgubo. Z izgubo namreč posluje skoraj štiri tisoč podjetij, v katerih ima zaposlitev približno 230 tisoč ljudi. Ob tem je nepokrite še precej izgube iz prejšnjih let, zlasti iz lanskega.

Najslabše je v industriji, kjer so se izgube letos povečale tako zelo, da so skoraj za dvajsetkrat večje od akumulacije. Kar 78 odstotkov vseh izgub v industriji pa je skoncentriranih samo v osmih dejavnostih, ki pa so za slovensko gospodarstvo zelo pomembne, saj so to v glavnem tradicionalne slovenske gospodarske dejavnosti (črna metalurgija, lesna, strojna, papirna in kovinska industrija, proizvodnja električnih strojev in proizvodnja vozil). Poleg tega so zelo velike izgube v elektrogospodarstvu, na železnici in pri letalskem prevozniku.

Celotna podoba letošnjega gospodarjenja je po tej strani torej zelo slaba in se precej odaljuje od napovedi prejšnje vlade, da je gospodarstvo že zgodaj spomladi prešlo najnižjo točko gospodarske krize. Zelo veliko vprašanje je, če se je morda gospodarstvo julija vendarle odlepilo od krznega dna, ko je po 19 mesecih upadanje industrijske proizvodnje vendarle manjše. Tudi če je to res, se kmalu še ne moremo nadejati boljših časov.

Gospodarska rast bo namreč še dolgo časa skromna, saj ni nobenih možnosti za hitrejšo ožvitev gospodarske aktivnosti; hkrati pa bo treba poravnati še račune za nazaj, kajti umetno zaustavljenih stečajev, za katere se je pred letom odločila vlada, se ne bo dalo nadaljevati v nedogled. Če ne bi bili stečajni postopki zamrzni, bi morala republika nadzorna služba za finance že sprožiti stečajni postopek za skoraj 900 podjetij.

Kobariški predstavniki so obiskali Benečijo Alpski val in Nord-Est sta sklenila sodelovati

PODBONESEC — Pred nekaj dnevi je skupina novo ustanovljenega podjetja radio Alpski val iz Kobarida obiskala sorodno podjetje v Benečiji pri Francu Korenu in Giuseppeju Colussiju, ki imata radijsko postajo Radio Nord-Est.

Namen obiska je bil poiskati možnost sodelovanja, ki lahko odpomore predvsem začetnim težavam radijskega oddajanja na Kobariškem. Skupina Kobaridcev je namreč ugotovila, da program in celotna organizacija Rete Nord-Est je že na visoki kakovostni ravni in tehnično sodobno opremljena.

Vse kaže, da bo prišlo do sodelovanja in prijateljstva, ki bosta pomenila uspešnejše delo v korist radijskih poslušalcev obeh zasebnih postaj.

RUDI PAVŠIČ

FARCO s.r.l.
FINE CHEMICALS

34132 TRST
Ul. del Lavatoio 4
Tel. (040) 365424
Tlx: 461012 FARCO I
Fax (040) 363918

KEMIJA
FARMACEVTIKA

Filiala GORICA:
Ul. Trieste 160
Tel. (0481) 20769

Konfederacija sindikatov 90 Slovenije brani sistem kolektivnega dogovarjanja

KOPER — Konfederacija sindikatov 90 Slovenije vztraja, da se spoštuje sistem kolektivnega dogovarjanja v negospodarskih dejavnostih, in nasprotuje urejanju višine plač z zakoni, kar je v nasprotju z veljavno delovno pravno zakonodajo, kakor tudi z zakonom o delavcih v državni upravi. V sporočilu za javnost omenjena konfederacija nadalje ugotavlja, da izhodiščna plača, na kateri vztraja vlada, ni sprejemljiva, ker pomeni grobo kršitev kolektivne pogodbe ter ogroža socialni in materialni položaj zaposlenih, zlasti najnižje plačanih kategorij delavcev in velik odmik od kompromisnega predloga sindikatov (24.080,00). Nazadnje konfederacija še navaja, da predlog sindikatov temelji na dejstvu, da je delo v teh dejavnostih opravljeno v polnem delovnem času in s pričakovanimi rezultati. Upošteva pa tudi motnje in težave v gospodarskih dejavnostih, saj je predlog sindikatov zasnovan na znižanju za minus 20%, kakor to predvideva tudi kolektivna pogodba.

Posledica zamrznitve Sklada za Trst Krčenje bo prizadelo tudi tržaška gledališča

»Zamrznitev« prispevkov iz Sklada za Trst, za katero se je odločila italijanska vlada, da bi vsaj količinj omilila državni primanjkljaj, bo prizadela tudi najvidnejše tržaške kulturne ustanove: opere in gledališča. Med temi je tudi Slovensko stalno gledališče, ki bo — če bo zamrznitev obveljala — prikrajano za 600 milijonov letnega prispevka.

Tržaškim kulturnim ustanovam je Sklad za Trst namenil zadnje leto nad 2 milijardi in pol lir prispevka. Le-ta je vpisan pod poglavje št. 2.569 prispevkov Sklada za Trst. Poleg Slovenskega stalnega gledališča (s kot rečeno 600 milijonov lir) »izrednega prispevka za podporo gledališke dejavnosti« so bili v to poglavje vključeni gledališče Verdi (700 milijonov lir), Stalno gledališče Furlanije-Juljske krajine (700 milijonov lir), ljudsko gledališče La Contrada (500 milijonov lir) in gledališče Miela Reina (30 milijonov lir izrednega prispevka za nakup opreme). Skupno sta bili torej tržaškim gledališkim hišam namenjeni 2 milijardi 530 milijonov lir prispevkov.

Potem ko se je v tržaški javnosti razvedelo za »zamrznitev« prispevkov iz Sklada za Trst, so se vodstva gledališča Verdi, italijanskega Stalnega gledališča, Slovenskega stalnega gledališča in gledališča La Contrada sestala in izdala skupno poročilo, v katerem

zelo ostro ocenjujejo vladno odločitev. Ukinitve Sklada za Trst bi imela za tukajšnje gledališke hiše katastrofalne posledice. Prispevki iz tega sklada predstavljajo namreč ključno podporo za gledališko dejavnost, brez njih bi bilo delovanje teatrov bistveno okrnjeno s težkimi posledicami na zaposlitvenem področju. Najhujše pa bi bilo, da bi ostalo mesto obubožno za pomembnem kulturni servis.

Po mnenju vodstev tržaških gledališč so prav prispevki iz Sklada za Trst omogočili teatrom, da so ohranili določeno kakovostno raven. Pri tem so gledališča dokazala, da so z gospodarskega vidika dokaj oprezno upravljala sredstva, da jih niso razsipavala. Izkazala so se tudi z novimi, dinamičnimi prijemi za razširjanje lastnega tržišča. Prav zaradi vseh teh naporov si mestni teatri ne zaslužijo takega mačehovskega odnosa rimskih oblasti. Če bi ukinitve (ali pa tudi že sama zamrznitev) Sklada za Trst obveljala, bi bil to lahko labodji spev za tukajšnja gledališča. Zato so vodstva tržaških gledaliških hiš v svojem skupnem tiskovnem sporočilu pozvala vlado, naj se premisli, obenem pa so tukajšnjim političnim predstavnikom namignila, naj poiščejo tiste politične poti, ki naj bi zagotovile nadaljevanje tega neobhodno potrebnega vira finansiranja naših teatrov.

Septembra pod vodstvom že priletnega alpinista prof. Ardita Desia Tudi tržaški raziskovalci v odpravi ki bo izmerila točno višino Everesta

V vsedržavnem tisku je bila pred nedavnim objavljena vest o alpinistično-znanstveni odpravi, ki bo 15. septembra odpotovala v Nepal in se nato podala pod južno vznožje najvišje gore sveta Everesta (Sagarmathe za Nepalce), da bi opravila vrsto meritev topografskega, geodetskega in geofizikalnega značaja. Odpravo je organiziral prof. Ardito Desio, alpinist in raziskovalec, ki se kljub svojim 95 letom starosti ne zadovoljuje z rezultati, ki jih je že dosegel na znanstvenem in alpinističnem področju v svoji dolgi karieri. Poleg šestih raziskovalcev se bo odprave udeležilo tudi 12 plezalcev, od katerih jih bo 5 na razpolago za znanstvene meritve, ostali pa bodo preizkušali svoje moči v himalajskem gorstvu.

Znanstveni del odprave so pripravili in bodo vodili predstavniki departmaja za matematične vede s tržaške univerze s prof. Giorgiom Poretijem na čelu, v sodelovanju z departmajem zemeljskih ved z videmske univerze, ki jo vodi Claudio Marchesini. Raziskovalno delo se bo odvijalo pod pokroviteljstvom Vsedržavnega sveta za raziskave (CNR), ki skrbi za znanstvene in tehnološke raziskave v Himalaji in Karakorumu.

Sicer pa se ta raziskovalna skupina ubada tudi z meritvami o premikih zemeljske skorje, zaradi česar je že namestila, tako v Ne-

palu, kot na Kitajskem, mrežo opazovalnic. Deluje v sodelovanju z najvažnejšo kitajsko organizacijo o geodeziji in topografiji, ki razpolaga tudi s svojo posebno univerzo, ki se ubada samo s temi problemi.

Ena glavnih nalog odprave bo torej izmeriti točno višino Everesta, ki po kitajskih meritvah leta 1985 meri 8.848 metrov. Člani raziskovalne naprave ne odhajajo na potovanje v prepričanju, da bodo

njihove meritve spremenile višino najvišje gore sveta, ki jo prekriva od 60 do 200 cm debela ledena plast, zavedajo pa se, da z modernimi aparaturami lahko točneje izmerijo njeno višino; mnenja so, da bodo lahko zgrešili za največ deset centimetrov. Sicer pa obstajata dva načina za merjenje višine vrhov: eden je tradicionalen, pri njem se uporabljajo sodobne naprave in sloni na osnovi triangulacije, drugi pa je takojmenovana metoda GPS (Global Positioning System, z uporabo satelitov, ki stalno obkrožajo zemljo), katere se poslužujejo tudi ladje, da se na morju lahko orientirajo. Naloga raziskovalcev bo tudi vsklajevanje teh dveh metod, da bi bile meritve čim točnejše.

Odprava bo s seboj odpeljala veliko količino znanstvenega materiala; velik del tega materiala so prispevali univerzitetni laboratoriji, druge naprave pa so dali na razpolago zasebniki, Seizmična služba iz Rima ter ENEL.

Kot rečeno bo odprava odpotovala v Nepal 15. septembra, meritve pa bo po vsej verjetnosti opravila med 5. in 12. oktobrom, svojo bazo bo postavila na višini 5.050 metrov pod ledenikom Kumbu; domov pa se bo vrnila okrog 20. oktobra. (as)

Na sliki: meritve pod Everestom.

»Med domom in kariero« bo osrednja tema letošnjega tridnevnega srečanja Draga mladih

Prav tako kot lansko leto ob tem času bo od srede dalje v parku Marijanišča na Opčinah vse živo. Drugega septembra ob 17. uri se bo namreč začelo srečanje mladih Slovencev iz domovine, zamejstva in zdomstva, ki nosi naslov II. Draga mladih. (Lansko leto je tako srečanje potekalo pod imenom Tabor mladih, vendar pa so organizatorji ugotovili, da je ime povzročalo precejšnjo zmedo, saj se približno istočasno odvija tudi Raziskovalni tabor, in so zato drugo srečanje poimenovali kar Draga mladih).

Draga mladih se od že dobro znane Drage razlikuje po tem, da jo organizirajo in vodijo mladi sami, ki zato tudi obliko in vsebino srečanja prikrrojijo svojim okusom in željam. Tako bodo tudi tokrat osnovno temo srečanja, ki se glasi »Med domom in kariero«, poglob-

ljali na živahnejši in modernejši način, z direktnimi pričevanji, okroglimi mizami, diskusijami po skupinah, tako da bodo lahko vsi prišli do besede, razčističevali svoje dvome in primerjali svoja spoznanja s spoznanji drugih. Ker pa se mladi radi tudi razvedrijo, so poskrbeli še za skupen izlet in za dve zanimivi večerni predstavi. Ker bodo cela dva dneva (od srede popolne do petka opoldne) preživeli skupaj (predvidena so skupna kosila in večerje ter prenočevanje v Dragi), računajo tudi na to, da bodo v teh dneh sklenili dosti novih poznanstev in prijateljstev z mladimi Slovenci od vsepovsod ter poglobili tista, ki so že nastala.

Če si malo natančneje ogledamo program, ugotovimo, da bo imel uvodno predavanje v sredo ob 17. uri inž. Drago

Čepar, zvečer pa bo ob 20. uri gledališka predstava; naslednje jutro ob 10. uri bo okrogla miza na temo Etika in podjetništvo, ki jo bodo vodili priznani podjetniki združenja Sinopsis; po kosilu bo izlet, zvečer pa predstava in družabnost. Srečanje se bo zaključilo v petek, ko bo na vrsti t. i. pričevanje (to pomeni, da predavatelji govorijo o sebi in lastnih izkušnjah) o »krizi zakona« - vodil ga bo Vital Vider.

Glavni organizator letošnjega srečanja je Medškofijski odbor za študente (MOŠ), ki ima svoj sedež v Ljubljani, seveda ob pomoči tukajšnjega Mladinskega odbora Slovenske prosveta (MOSP). Kot vidimo, so pripravili res zanimivo, poučno in zabavno srečanje. Zato računajo na to, da se ga bo udeležilo res veliko mladih tudi iz našega zamejstva. L.S.

S 1. septembrom nove cene za vse listke

ACT o novih vozovnicah

Konzorcijalno podjetje za prevoze ACT obvešča potnike, da od 1. septembra dalje ne bodo mogli več uporabljati vozovnic, ki so jih kupili pred zadnjim poviškom (1. avgusta letos) in katerih veljavnost je vodstvo ACT podaljšalo do 31. avgusta. Neveljavne vozovnice in mesečne vozovnice bodo lahko lastniki zamenjali (z ustreznim doplačilom) v kioskih, ki prodajajo vozovnice, in v uradu ACT v Ul. S. Cilino 99 (ob delavnikih od 8. do 12. ure) do najkasneje 31. oktobra letos.

Srečanje z mladimi obiskovalci poletnega centra KD Lonjer-Katinara Krištof Kolumb priplul... v Lonjer!

V Lonjerskem društvu je ta teden izredno živahno. Kaj ne bo, saj se je skupini 25 otrok, ki se udeležujejo otroškega poletnega centra v organizaciji KD Lonjer-Katinara, pridružil po točno petsto letih znameniti Krištof Kolumb. Ves žalosten in shiran se je predstavil v Lonjerju, ker so mu med njegovim raziskovanjem novega sveta gusarji zaplenili karavelo. Otrokom se je popotnik tako zasmilil, da so takoj sklenili mu narediti novo karavelo, toda z obvezo, da se mu nato tudi sami pridružijo pri nadaljnjem popotovanju. Tako so prvi dnevi poletnega centra potekali zelo intenzivno, saj so morali karavelo čimprej zgraditi. To so opravili pod mentorstvom animatorke Darje Gruđen, kateri je bila v pomoč Jana, ki si je prizadevala, da ugodni želji punčk, ki so ugotovile, da so bile na ladji tudi dame. Lonjerskemu

Kolumbu pa so se pridružili tudi gusarji s svojo ladjo in tako so včeraj vsi skupaj odpluli. Srečali so Indijance, pripluli na otok di-

šav, sadja... Če se bo plovenje dobro izteklo, bi morala Kolumb in njegovo spremstvo jutri končno pripluti v tako iskano lonjersko Indijo Koromandijo, kjer jih bodo pričakali starši in zvesta spremljevalka gospa Mirka, ki je vse te dni skrbela za njihove želodčke, za zaključek pa jim že pripravlja pravočasto precenečenje.

Na sliki (foto Magajna) udeleženci otroškega poletnega centra v Lonjerju.

Francoski industrijci v Devinu

V torek, 1. septembra, ob 10. uri, bo v kongresnem centru Devinskega grada srečanje med delegacijama francoskih industrijcev, sicer članov Kluba Mistral, in operaterji iz Furlanije-Juljske krajine; srečanje bodo koordinirale krajevne Trgovinske zbornice. V francoski delegaciji bo sodeloval predsednik dežele Var Maurice Arreckx, v italijanski pa bosta podpredsednik deželnege sveta Spagnol in predsednik Trgovinske zbornice Tombesi.

SKD Igo Gruđen
priredi

PRAZNIK PIVA

na Sokolovem igrišču
29. in 30. avgusta

Igral bo ansambel
HAPPY DAY.

NK KRAS
prireja

Praznik v Repnu

29. in 30. avgusta
Igrali bodo ansambli HAPPY DAY, KRT in LOJZE FURLAN.

Delovali bodo dobro založeni kioski.

VABLJENI

INEA

Informatizacija in vodenje industrijskih procesov

INEA pripravlja razširitev svoje dejavnosti na področje severne Italije. Zato iščemo sodelavca/partnerja, ki bi sodeloval z nami pri prodaji, montaži in vzdrževanju sistemov za vodenje energetskih procesov.

Od kandidata pričakujemo:

- sposobnost in veselje do prodaje tehnološke opreme,
- inženirska znanja na področju opreme za merjenje regulacije
- in avtomatizacije procesov v industriji,
- obvladanje italijanščine in znanje angleščine,
- iniciativnost pri delu.

Kandidatu nudimo:

- zanimivo delo,
- stimulatívno plačilo — udeležbo na prihodku.

INEA

Sindikati za boljšo organizacijo informativnega urada Uslužbenci finance v primežu izrednega davka na hišo ISI

V palači finančne intendance na Trgu Panfilu 2 se te dni pred posebnim informativnim uradom nadaljujejo vrste ljudi, ki bi želeli pojasniti o novem izrednem davku na nepremičnine ISI. Štirje funkcionarji iz urada za dajanje posredujejo vsak dan informacije največ 60 interesentom, saj večjemu številu prošelj nikakor ne morejo zadostiti, v prvi vrsti prav zaradi preskromnega števila »informatorjev«.

Urad je začel delovati v ponedeljek, svoje delovanje bo sklenil 15. decembra, to je na dan, ko bo nepreklicno zapadel rok za plačilo davka ISI. V tem časovnem obdobju bo lahko nudil informacije največ 6 tisočim Tržčanom, to pa je mnogo manj od dejanskega števila interesentov. Kljub vsej dobri volji finančne intendance bo torej ta služba preskromna za zadostitev vseh potreb.

V takem položaju pride rado do nevšečnih primerov, napetosti, razburjanj, kar - poleg meščanov - občutijo na lastni koži v prvi vrsti prav funkcionarji v informativnem uradu. Le-ti (ki bodo morali vsekar tudi sami poravnati davek ISI) so se kar čez noč znašli med nakovalom službene obveznosti in klavdivom nerganja in splošnega nezadovoljstva ljudi, ki ga je porodilo novo vladno odjedenje osebnih dohodkov.

Včeraj so v bran funkcionarjev informativnih uradov dvignila

glas tajništva sindikatov uslužbencev javnih ustanov in uprav CGIL, CISL in UIL. V skupnem tiskovnem sporočilu namreč ostro obsojajo način, kako se je krajevna finančna intendantca lotila tega zapletenega in dvakrat žgočega problema: prvič zaradi novega davka samega po sebi, drugič pa zaradi težav, ki jih doživljajo tisti, ki ga morajo plačati.

Funkcionarji so bili dodeljeni informativnemu uradu brez vsakega pripravljalnega tečaja, brez ustrezne pisne publikacije, ki bi se nanašala na tržaško situacijo; poleg tega sploh ni bil imenovan odgovorni za novo, nadvse zahtevno službo, na katerega bi se lahko funkcionarji obrnili v primeru potrebe. Dejansko so bili torej prepuščeni samim sebi, kljub temu pa so doslej opravili zadano nalogo zelo odgovorno in vestno, ugotavljajo pokrajinska tajništva sindikatov javnih uslužbencev CGIL, CISL in UIL.

Kaj storiti, da bi izboljšali sedanje nezadovoljivo stanje? Sindikati so vsekakor že pripravili svoje predloge: pripraviti je treba krajši izpopolnjevalni tečaj za uslužbence tega urada; uporabiti je treba tudi osebe ostalih oddelkov, ne le zaposlene v uradu za dajanje, da bi tako enakomerno porazdelili breme, ki ga carini nalaga nov davek; urad bi moral poslovati enkrat ali dvakrat tedensko tudi po-

poldne, da bi tako priskočili ljudem na pomoč (v tem primeru naj bi se poslužili prostih dnevor uslužbencev, ki bi jih seveda zato tudi primerno denarno nagradili iz sklada za produktivnost); ljudem je treba čimprej razdeliti publikacijo o predpisih za izračunavanje davka (takojimenovani »Fai da te«); potrebno je tudi čimprej imenovati odgovornega za novo informativno službo.

V pričakovanju, da bo finančna intendantca osvojila zahteve sindikatov javnih uslužbencev, sta se tržaška sindikata UIL in CISL odločila, da na lastno pest uredita podobna informativna urada za svoje člane in tudi druge občane. Informativni urad UIL bo začel delovati v torek, 1. septembra, na sedežu v Ul. Polonio 5 (soba št. 17) z naslednjim urnikom: od ponedeljka do petka od 8.30 do 12. ure in od 16. do 18. ure. Sindikat CISL pa bo odprl svoj informativni urad za davek na hišo ISI v ponedeljek na sedežu v Ul. San Spiridione 7 (1. nadstropje). Urad bo deloval ob delavnikih od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure.

Kot smo v našem dnevniku že večkrat poročali, bodo davkoplačevalcem nudile pomoč pri izračunavanju davka ISI tudi nekatere slovenske stanovske organizacije, in sicer Kmečka zveza in Slovensko deželno gospodarsko združenje.

Danes ob 11. uri v Centru Štrekelj Pisana razstava v slovo od 22. kolonije mladih

Z odprtjem razstave likovnih izdelkov - grafik, tkanin in slik - se danes dopoldne zaključuje 22. izvedba Likovne kolonije mladih, ki je vse od ponedeljka potekala v prostorih Centra Štrekelj v Sesljanu. Prireditelji, Zveza slovenskih kulturnih društev, Društvo zamejskih likovnikov in Združenje Lupusinfabula, ob njih pa še posebej otroci in mladi, ki so v letošnji likovni koloniji sodelovali, so za današnjo priložnost pripravili vse, da bo to »začasno« slovo čim bolj prijetno. Sicer pa je ozračje veselja, ustvarjalnosti, človeške topline spremljalo delo in zabavo vse te dni, ko so mladi udeleženci v dopoldanskih urah ustvarjali pod strokovnim vodstvom Claudie Raza in Magde Tavcar, pa še drugih mentorjev. Popoldnevi pa so bili posvečeni predvsem sprostitvi, igri, medsebojnemu spoznavanju ob dejavnostih, ki dajejo možnost zblíževanja in ponujajo priložnosti za lepa doživetja.

Letošnje Likovne kolonije mladih, ki je druga po vrsti v potujoči obliki (lansko izvedbo so namreč organizirali na Koroškem), se je udeležilo skoraj 60 mladih ustvarjalcev od 10. do 15. leta starosti, in to iz Slovenije, Madžarske, Koroške in s Tržaškega. Poleg likovnih delavnic so bile v vseh teh dneh na programu še animacijske in glasbene dejavnosti, nenazadnje pa so se mladi udeleženci ukvarjali tudi s pisano besedo.

Danes bo - ob zaključni slovesnosti - namreč predstavljen staršem, predstavnikom vseh slovenskih kulturnih organizacij, ki od vsega začetka sledijo tej enkratni pobudi, in ostalim gostom tudi pisani časopis: pisan pa zato, ker so v njem barve, misli, občutki, želje in upanja tako mladih kot manj mladih oseb, ki so tesno vezani na to srečanje, tistih, ki so ga letos morda prvič spoznali, in tistih, ki mu sledijo in ga doživljajo že od vsega začetka.

Seveda pa bo osrednja pozornost posvečena likovnemu delu, ki so ga v tem tednu ustvarili mladi udeleženci letošnje 22. Likovne kolonije. Gre za zanimivo posebnost, saj so se organizatorji ob letošnji izvedbi dogovorili za nove prijeme, ki naj bi bili obenem izvirni in privlačni. O tem priča zanimanje, ki so ga pri delu izkazovali sami mladi udeleženci, saj je bila njihova prizadevnost res zelo velika. To velja za vse tri skupine, v katerih so se udeleženci zblíževali z eksperimentalnimi tehnikami tiskanja, s tkanjem in z risanjem v naravi.

Odprtje razstave bo danes ob 11. uri v prostorih Centra Štrekelj v Sesljanu. Dogodek nedvomno predstavlja pomemben trenutek, ko se ob likovnosti sklene še eno srečanje, obenem pa misli že hitijo k naslednji likovni koloniji.

DAMIANA OTA

V torek obnovitev delovanja krožka Rosselli

PSI pod drobnogledom

Po poletnem premoru bo Club Rosselli obnovil svojo dejavnost z vrsto seminarjev, posvečenih krizi političnega sistema in strank, predlogom institucionalnih sprememb in problemu vrednot v sedanji družbi. Prvo tovrstno srečanje bo že v torek, 1. septembra, v modri dvorani Hotela Savoia z začetkom ob 17.30. Tema prvega seminarja bo »razmišljanja o krizi v PSI«. Prireditelji vabijo na srečanje vse, ki jih ta problematika zanima.

Potapljači bodo danes pregledali morsko dno

Trije izvidniški čolni pristaniških kapitanij iz Trsta, Tržica in Gradeža bodo danes pregledali obalo ob izlivu Timave in gradeško obalo v neposredni bližini kraja, kjer so pred časom našli ostanke rimske ladje Julia Felix. Potapljači bodo pregledali morsko dno v upanju, da bi morebiti našli še kake druge zgodovinske ostanke.

Akcija poteka v okviru dneva zaščite zgodovinsko arheološke podvodne zapuščine, za katero je dalo pobudo glavno nadzorništvo italijanskih pristaniških poveljstev v sodelovanju s posebno tehnično službo za podvodno arheologijo, ki deluje pri ministrstvu za kulturne dobrine.

Tudi prehodnih gostov je v našem mestu iz leta v leto manj

Turisti v Trstu kot cvetje v puščavi...

Naš fotograf Mario Magajna je včeraj dopoldne na mestnem obrežju posnel še en prizor, kakršni v Trstu postajajo prave »raritete«: skupinico turistov, ki si z daljnogledom ogledujejo barkovljansko obalo in Miramarski grad.

Sandro Massimini snema niz televizijskih oddaj o opereti

Sandro Massimini, ki ga pri nas marsikdo istoveti s pojmom operete in včasih celo s »tržaškostjo«, se je vrnil v naše mesto, pa čeprav le za kratek čas. Za krajevno tv postajo Telequattro bo namreč posnel niz 28 oddaj o zgodovini operete. Vsaka oddaja bo trajala približno 20 minut, v njej pa bodo poleg Massiminijeva nastopali še drugi operetni pevci, ki jih tržaško občinstvo pozna kot protagoniste tržaškega festivala, predvsem pa Massiminijeva večkratna soigralka Daniela Mazzucato. Za glasbeni del bo skrbel Roberto Negri, medtem ko bo skupino osmih plesalcev vodil mladi koreograf Sandro Corelli, ki mu je pevec zaupal tudi koreografijo lastne postavitve My Fair Lady. S tem musicalom bo namreč v prihodnji sezoni gostoval v največjih italijanskih gledališčih.

Vsaka oddaja bo posvečena eni opereti. Poleg najbolj zanih, »mitotelevizijskih«, kakršni sta, denimo Vesela vdova in Čardaška kneginja, ki so izredno priljubljene po vsem svetu, bo pozornost name-

njena tudi operetam italijanskih avtorjev, ki so drugod sicer malo v čisljih, in operetam, ki so zelo znane v tujini in skoraj neznane v Italiji, kot sloviti Mikado Gilberta in Sullivana.

Oddaje bo režiral Pier Luigi Pagano, ki je skupaj z Massiminijem spisal besedilo uvodne pesmi, medtem ko je avtor glasbe Roberto Negri. Špico bodo posneli v kavarni San Marco, oddaje pa v gledališču Miela. Niz bo didaktičen in zabaven hkrati z glasbenimi vložki ob klavirski spremljavi. Doslej so posneli skoraj polovico materiala, oddaje pa bodo na sporedu Telequattro že oktobra ob nedeljah zvečer. Založba Ricordi bo izdala še videokasete, ki jih bodo naprej prodajali v specializiranih trgovinah, nato pa tudi v časopisnih kioskih.

S tem nizom se Sandro Massimini vrača v Trst, kot sam pravi v mestu, ki mu je pri srcu, kot je sam pri srcu tukajšnjemu občinstvu, pa čeprav ima vtis, da ga v pristojnih ustanovah nekako ne marajo. (bov).

Finančna straža zanika možnost trgovanja z uranom preko Trsta

V poletnem mrtvilu tudi nam, ki polnimo časopisne stolpce, zmanjkuje sape, zato je vsaka novica dobrodošla, kot da bi šlo za pravi novinarski scoop. Takega je včeraj skušal potegniti iz cilindra eden od obeh krajevnih italijanskih dnevnikov: neka tržaška zunanjetrgovinska firma naj bi namreč po njegovem pisanju služila za kritje nezakonitega trgovanja z radioaktivnim materialom iz vzhodnoevropskih držav. Poveljnik deželnega jedra Finančne straže, polkovnik Roberto Vita je vest zanikal, pač pa je povedal, da je sodeloval pri preiskavi v Riminiju, čeprav le z obrobniimi informacijami. Številne tržaške zunanjetrgovinske firme - je izjavil polkovnik Vita - so pod nenehnim nadzorom v okviru stalne dejavnosti Finančne straže, vendar doslej nismo zasledili ničesar, kar bi dajalo povod za kakršnakoli sumničenja.

Po poročanju omenjenega dnevnika naj bi namreč uran, ki so ga bili odkrili pri gostu nekega hotela v Riminiju, prišel v Italijo skozi naše mesto, ali pa naj bi se bili v Trstu vsaj pogajali za njegov nakup.

Gasilci zaposleni tudi v novem pristanišču in v glavni bolnišnici

Po kratkem stiku del mesta v temi

Tržaški gasilci so imeli včeraj poleg običajnih rutinskih posegov, ki v tem letnem času vključujejo tudi »boj« s čebelami in osami, tudi precej izrednega dela. Dopoldne jih je za dobro uro zaposlil požar v novem pristanišču, kjer so se v hangerju št. 64 vnele bale bombaža. Skozi ves dan so morali nadzorovati črpanje vnetljivega etilnega alkohola iz dveh železniških cistern, ki sta bili v torek iztirili pri Sv. Andreju, zvečer pa so pohiteli še v glavno bolnišnico, kjer je prišlo do kratkega stika na električni napeljavi. Zaradi tega je bil ves mestni predel okrog bolniškega kompleksa za kakih 20 minut v temi, vendar je ugasnila samo javna razsvetljava, medtem ko v hišah elektrike ni zmanjkalo.

Septembra štiri dni brez tramvaja

Vodstvo prevoznega podjetja ACT sporoča, da openski tramvaj od 1. do vključno 3. septembra ne bo vozil zaradi vzdrževalnih in nadzorovalnih del na progi. V teh dneh bodo s Trga Oberdan na Opčine in nazaj vozili avtobusi.

29. 8. 1990 29. 8. 1992

Danes minevata dve leti, odkar nas je zapustila naša ljubljena mama in nona

Ljudmila Sabadin roj. Žvab

Čeprav te več ni, si vedno z nami.

Hčerki z družinama
ter Jože in Ela

Trst, Koper, 29. avgusta 1992

Ob težki izgubi našega dragega Mirka Grgiča se ansambel TPPZ klanja spominu in izreka sožalje vsem svojcem.

Člani OF in Zveza borcev NOB, sekcija Bazovica, se klanjajo spominu zavednega borca Mira Grgiča ter izrekajo svojcem globoko iskreno sožalje.

Ob smrti Miroslava Grgiča izreka svojcem globoko sožalje

odbor Združenja aktivistov
in invalidov NOB

Ob težki izgubi dragega člana Miroslava Grgiča izreka svojcem iskreno sožalje

Gospodarska zadruga
v Bazovici

Ravnateljica, profesorji in neučno osebje Pedagoškega liceja Anton Martin Slomšek izrekajo iskreno sožalje profesorju Borisu Grgiču in družini ob izgubi dragega očeta.

Vinogradniki morajo prijaviti zaloge vina

Kmečka zveza obvešča vinogradnike, da morajo tudi letos prijaviti morebitne ostanke vina, ki ga bodo imeli na zalogi 31. avgusta ob 24. uri. Zaloga tega dne mora biti razvidna tudi na hrbtni strani letne prijave vina oziroma na registru za komercializacijo. V prijavi je treba navesti količine namiznega vina in vina z zaščitnim pokrovlom (malvazija, teran in kraška črnina). Kdor ne bo prijavil ostankov vina, teh zalog ne bo mogel prodati. Prijave je treba do 6. septembra vložiti v uradih občine, v kateri se klet nahaja.

Kmečka zveza bo svojim članom izpolnjevala prijave na sedežu v Trstu in v podružnicah v Nabrežini (v torek, 1.9.), na Opčinah (v četrtek, 3.9.) in na dolinskem županstvu (v sredo, 3.9.) od 12. do 14. ure. Interesenti morajo prinesiti s seboj zadnjo prijavo vina.

koncerti

Gledališče Verdi
Simfonična sezona '92
Do 4. septembra lahko potrdite abonma; do 7. septembra vpisovanje novih abonmajev. Prodaja vstopnic za vse koncerte od 8. septembra dalje pri blagajni gledališča Verdi na Trgu Unità (zaprta ob ponedeljkih). Blagajna gledališča Verdi bo zaprta do 1. septembra.

Grad sv. Justa
Straordinario estivo
Jutri, 30. avgusta, ob 21.30 celovečerni koncert skupine PITTURA FRESKA. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni UTAT v Pasaži Protti.

La sera del di di festa - Večer prazničnega dne
Jutri, 30. t.m., ob 21. uri bosta na trgu della Cattedrale nastopili skupini ENSEMBLE MICROLOGUS in TEATRO GESTUALE. V primeru slabega vremena bo predstava v dvorani »Don Sturzo« v ul. Don Sturzo 4 (Trg Rosmini).

TPPZ vabi vse pevce, da se zberejo danes ob 11. uri v Partizanskem domu v Bazovici, ker bomo kasneje pospremili na zadnji poti našega člana Mirka Grgiča.

Danes se
IVO z VESNO
poroči. Vse najlepše na novi skupni življenjski poti jima
SD Breg želi.

Danes praznuje 90. rojstni dan
EMILIJA DANEU
Vse najboljše ji želijo
Sonja, Mario, Lara in Alex

Danes se vzameta v Ricmanjih
NORINA in MAURIZIO
Da bi vaju glasbeni akordi veselo spremljali na skupni poti vama želi
Godba na pihala iz Ricmanj

Danes stopata na skupno življenjsko pot
VESNA in IVO
Da bi bili vsi vajini skupni dnevi enaki ali vsaj podobni današnjemu želijo
Irena, Tatjana, Pavel, David, Barbara, Nadja, Erika in Marko

Ker se je poskusna doba dobro iztekla, bosta danes tudi formalno legalizirala svoje stanje
VESNA in IVO
Popolna sreča ne obstaja, a da se ji bi čimbolj približala, jima želijo kolegi Triestrina in vsi uslužbenci ZTT

šolske vesti

Na liceju Prešeren se bodo začeli popravni izpiti v torek, 1. septembra, ob 8.30. Razpored je na oglasni deski.

Na pedagoškem liceju Anton Martin Slomšek se bodo začeli popravni izpiti v torek, 1. septembra, ob 8.30. Razpored je izobešen na oglasni deski.

Na poklicnem zavodu Jožef Stefan se bodo začeli popravni izpiti v torek, 1. septembra, ob 8.30. Razpored je izobešen na oglasni deski.

Glasbena matica Trst sprejema vpise novih gojencev za šolsko leto 92/93 vsak dan, razen ob sobotah, od 9. do 11. ure od 1. 9. do 16. 9. v Ul. R. Manna 29. Za informacije tel. na št. 418605.

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje prireja v šolskem letu 1992/93 v Trstu naslednje tečaje: 1. za dodeljene uradniškemu delu - 1. letnik (1200 ur); 2. za uradnike uvoznog-izvoznega podjetja - 2. letnik (1200 ur); 3. za kuharje - 1. letnik (1200 ur); 4. strokovni master za upravljanje podjetij - pogoj za vpis opravljen višja srednja šola (500 ur - vključena delovna praksa v podjetjih); 5. osnovne informatike - MS DOS 5, WINDOWS 3 (40 ur); 6. elektronske razpredelnice - LOTUS 1.2.3 (60 ur); 7. urejevanje besedil - WORD 5 (60 ur); 8. urejevanje datotek - DB III Plus (60 ur); 9. za programiranje osebnih računalnikov z uporabo jezika DB III Clipper 5 (150 ur); 10. začetniški tečaj italijansčine (50 ur); 11. za sklepanje trgovskih pogodb (50 ur); 12. za vzdrževalce parkov, vrtov in zelenih površin (120 ur); 13. splošno kmetijstvo (150 ur); 14. enologija (30 ur). Vpisovanje in podrobnejše informacije do 18. septembra t. l. na začasnem sedežu zavoda v Ul. Revoltella 37, tel. 394515, vsak dan (razen ob sobotah) od 9. do 13. ure. Za tečaj iz kmetijstva je vpisovanje tudi na Kmečki zvezi v Trstu, Ul. Cicerone 8, tel. 362941.

včeraj - danes

Danes, SOBOTA, 29. avgusta 1992
JANŽE
Sonce vzide ob 6.23 in zatone ob 19.49 - Dolžina dneva 13.26 - Luna vzide ob 8.06 in zatone ob 20.04.

Jutri, NEDELJA, 30. avgusta 1992
FELIKS
PLIMOVANJE DANES: ob 4.46 najnižja -59 cm, ob 11.08 najvišja 56 cm, ob 17.16 najnižja -44 cm, ob 23.09 najvišja 43 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 28,2 stopinje, zračni tlak 1015 mb ustaljen, brezvetrije, vlaga 68-odstotna, nebo jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 26,2 stopinje.

ROJSTVA, SMRTI IN OKLICI
RODILE SO SE: Carlotta Di Sopra, Sara Roma, Chiara Perossa.

UMRLI SO: 81-letna Alma Gregori, 72-letna Giuliana Contardo, 81-letni Alessandro Benella, 79-letna Eleonora Olivo, 93-letna Angela Calligaris, 68-letni Miroslov Grgič, 83-letna Maria Verginella, 84-letna Margherita Naccari.

OKLICI: uradnik Franco Russo in mestni redar Manuela Zenone, upokojenec Luigi Bratina in uradnica Maria Luisa Piovesano, tehnični agent Massimo Zanier in uradnica Sandra Coletta, tehnični agent Pierangelo Marcelli in uradnica Valentina Antoni, uradnik Luigi Giordano in uradnica Alessandra Massolo, fotograf Diego Gherbavaz in trgovka Flora Borghesi, programer Giorgio Jurissevich in uradnica Nevja Denich, čevlar Mario Felice in prodajalka Antonella Novak, elektronski izvedenec Corrado Vattovani in uradnica Raffaella Capasso, točaj Giovanni Zubin in točajka Antonella Corsi, delavec Dario Gandusio in gospodinja Isabella Grillo.

SLUŽBA LEKARN
Od ponedeljka, 24., do nedelje, 30. avgusta 1992
Normalen urnik lekarn:
od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30
Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Trg Goldoni 8 (tel. 634144), Ul. Revoltella 41 (tel. 947797), Ul. Flavia 89 - Žavljje (tel. 232253).
ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Trg Goldoni 8, Ul. Revoltella 41, Ul. Tor S. Piero 2, Ul. Flavia 89 - Žavljje.
ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za nujne primere.

NOČNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30. Ul. Tor S. Piero 2 (tel. 421040).

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505 - TELEVITA

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

kino

ARISTON - 21.15 Analisi finale, i. Kim Basinger, Richard Gere.
EXCELSIOR - 18.30, 20.20, 22.14 La vendetta finale, i. J. C. Van Damme.
EXCELSIOR AZZURRA - 187.30, 19.00, 20.30, 22.00 Tokyo Decadence, r. Ryu Murakami, □□
NAZIONALE I - 18.30, 20.15, 22.15 Le mani della notte, i. R. Hauer.
NAZIONALE II - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 White Sands - Tracce nella sabbia, i. M. Rourke, W. Dafoe.
NAZIONALE III - 16.30, 18.15, 20.15, 22.15 La mia peggiore amica.
NAZIONALE IV - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 Ferro e seta.
GRATTACIELO - 17.30, 19.00, 20.30, 22.15 I sonnambuli, r. Stephen King.
MIGNON - Zaprto zaradi počitnic.
LJUDSKI VRT - 21.00 Le comiche 2, i. R. Pozzetto, P. Villaggio.
EDEN - 15.30, 21.30 Le malizie della marchesa, porn., □□
CAPITOL - 17.30, 19.00, 20.30, 22.10 Tutto può accadere, r. John Hughes.
LUMIERE - 18.30, 20.20, 22.10 Come essere donna senza lasciarsi la pelle, i. Carmen Maura.
ALCIONE - 21.00 Grand Canyon, r. L. Kasdan.
RADIO - 15.30, 21.30 Sorelline viziose tutto sesso, porn. □□.

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

mali oglasi

OSMICO ima odprto Emil Purič v Repnu 15.
OSMICO je odprl Živec v Koludrovci.
OSMICO je odprl Jožko Colja, Samatorca 21.
OSMICO je odprl v Dolini Pepi Sancin (Šarnek). Toči belo in črno vino.
PRODAM domač krompir. Telefonirati ob uri obedov na št. 200882.
PRODAM mladiča pasme fox terrier, staraga 4 mesece, z rodovnikom. Tel. od 8. do 17. ure na št. (0481) 530332 - Manuela.
VOLVO 740 turbo intercooler, letnik 85, ABS, klima, pomična streha, prodam. Tel. tajnica 827493 ali ob delavnicah 366633 - Vali v uradnih urah.
VOLKSWAGEN polo GT, letnik 90, 26.000 km, rdeč, pomična streha, v odličnem stanju, prodam. Tel. (040) 578513 ali (0481) 533535.
PRODAM knjige za vse razrede znanstvenega liceja. Tel. na št. 632463.
PRODAM knjige za 1. in 2. razred oddelka za knjigovodje trgovskega tehničnega zavoda. Tel. na št. 232223, ob uri obedov.
VAJENCA išče mesnica v središču mesta. Zainteresirani naj se javijo na tel. št. 365433 in 362949 - v uradnih urah.
VAJENKO išče pekarna Čok na Opčinah. Zainteresirane naj se javijo v trgovini ob delovnih urah, tel. 213645.
AVTOMEHANIČNA delavnica išče 15-letnega vajenca. Tel. na št. 370250.
IŠČEM hišno pomočnico - telefonirati 208955.
SLAŠČIČARNA SaintHonorè na Opčinah sprejme v službo mlado dekle/fanta. Tel. 213055.

razstave

V kavarni Caffè degli specchi je na ogled razstava kraških pokrajin slikarke LILI LUPIERI. Razstava bo odprta do 13. septembra.

V galeriji Muzeja Revoltella v Ul. Diaz 27 je na ogled razstava "Od Canove do Burrija - Muzej se predstavlja".

Na Gradu sv. Justa - Bastione fiorito je odprta retrospektivna antološka razstava kiparja GIUSEPPEJA NEGRISINA. Razstava bo odprta še jutri od 10.00 do 12.30 in od 16.30 do 19.00.

V kavarni Stella polare razstavlja svoja dela slikarka ZORA KOREN SKERK. Razstava bo odprta do konca avgusta.

Pri Briščiških 9/A je odprta umetnostna galerija in razstava umetnostne obrti v kraškem marmorju PAVLA HROVATINA.

V prostorih turistične ustanove v Sesljanu bo od 1. do 10. septembra razstava slikarskega tečaja na prostem Nina Perizija. Urnik: vsak dan od 9. do 13. ure.

gledališča

Miramarski park
Do vključno 15. septembra se bodo vrstile predstave LUČI IN ZVOKI.
Danes ob 21.00 in ob 22.15 predstavi v italijansčini.
Ponovitev v torek, 1. septembra ob 21.00 predstava v angleščini in ob 22.15 predstava v italijansčini.

razne prireditve

7. tradicionalno srečanje harmonikarjev Primorske bo v Senožečah jutri, 30. avgusta, ob 17. uri. Prijave sprejema ZKO Sežana (tel. 067 73736) in KC Kosovel Sežana (tel. 067 73355), oziroma uro pred nastopom.

Stranka komunistične prenovе občine Dolina priredi PRAZNIK NA KR MENKI do 1. septembra. Delovali bodo dobro založeni kioski, za ples bosta igrala ansambla Furlan in Krt, bogata loterija in otroški ex tempore.

Zadruga Ban v sodelovanju s SKD Grad prireja ŠAGRO POD KOSTANJ na vaškem trgu pri Banih do jutri, 30. t. m. Danes odprte kioskov ob 17. uri, od 20. ure dalje ples z ansamblom Kraški kvintet.

ŠK Kras in KD Rdeča zvezda prirejata v nedeljo, 6. septembra, tekmovalni plansko-orientačijski pohod po zgoniški občini. Udeležijo se ga lahko ekipe sestavljene od 4 do 6 članov ne glede na starost. Zbirališče in vpisovanje ob 8.30 v društvenih prostorih v Saležu.

čestitke

Danes se poroči MAURIZIO in NORINA. Svojemu bivšemu harmonikarju in njegovi izvoljenki iskreno čestitajo člani ansambla Pomlad.

Danes stopata na skupno pot NORINA in MAURIZIO. Obilo sreče jima vošči SKD Slavec.

Danes slavi svoj praznik IDA ŽERJAL. Lepo se je spominjajo in ji želijo vse najboljše kolegice z dela Dora, Gaetana, Miranda in Morato.

Počitnice v septembru

Zakaj pa ne. V letoviških krajih je manj gneče, vročina je znosnejša, promet na cestah manj gost. Ti to dobro veš in si izbral to obdobje za tvoj oddih. Ker si moder prav gotovo nisi pozabil sporočiti Primorskemu dnevniku (tel. 7796600 od 13. do 19. ure) vsaj štiri dni pred odhodom naslov kraja, kjer boš letoval. Zelo enostavno in tvoj dnevnik te bo spremljal tudi med počitnicami.

razna obvestila

Zbor Jacobus Gallus Trst obvešča člane in vse, ki bi se mu radi pridružili, da so se pričele vaje za novo sezono za moški in ženski zbor. Za informacije telefonirati na številko 382978.

Skupina Sončni žarek pod pokroviteljstvom Zadrugnega centra za socialno dejavnost prireja za predšolske in osnovnošolske otroke od 31. 8. do 11. 9. poletni center v Brojenci pri Križu (ob morju). Informacije in vpisovanja na tel. št. 360324 ali osebno na sedežu zadruga v Ul. Cicerone 8/B v uradnih urah.

Praznovanje župniškega zavetnika sv. Jerneja v Mačkoljah jutri, 30. t. m.: ob 10.30 slovesna peta maša z ofrom, namenjenim postavitvi ogrevanja v cerkvi. Popoldansko bogoslužje se bo nadaljevalo ob 17. uri s petimi litanijami Matere božje in blagoslovom vseh vrst vozil. Sledil bo govor g. Rada Čuka, župnika s Predloke, in nastop kvarteta Capris iz Kopra s črnskimimi duhovnimi pesmimi. Za družabno srečanje bo igral domači ansambel Ogenj in led. Vabljeni.

Stranka komunistične prenovе - Krožek Kras vabi 1. septembra ob 20. uri na sedež Mladinske skupine Pinko Tomažič (stavba TPPZ) v Bazovici na pripravljani sestanek za Praznik v Bazovici, ki bo 12. in 13. septembra.

SK Brdina organizira zimovanje s silvestrovanjem na Rogli. Informacije na tel. št. 212859 in 226271.

prispevki

V spomin na nepozabno Lojzko Žerjav Bogatec daruje Marta Kocijan 20.000 lir za vzdrževanje spomenika NOB v Križu.

V spomin na Srečka Veršo daruje Stana Husu 25.000 lir za MoPZ Vasilij Mirk.

On 4. obletnici izgube naše drage mame Kristine Hussu se je spominjajo in darujejo družine Hussu - Skabar 50.000 lir za Slovensko dobrodelno društvo.

Namesto cvetja na grob Olge Zeriali vd. Mauro daruje Idle Tul z družino 20.000 lir za cerkev v Boljuncu.

V spomin na Ivanko Bratina Hrovatin darujejo družine Zandanel, Sabadin in Sosič (Škorčevi) 100.000 lir za odkup sedeža Sklad Mitja Čuk.

V spomin na Slavka Pirjevca daruje žena Iva 20.000 lir za MoPZ Vasilij Mirk.

V isti namen daruje brat Karlo 30.000 lir za MoPZ Vasilij Mirk.

V spomin na Srečka Veršo darujeta Karlo Pirjavec in Iva 40.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel in 40.000 lir za Godbeno društvo Prosek.

menjalnica

28. 8. 1992

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST	TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1076,600	1040.—	Švitsarski frank	855,490	848.—
Nemška marka	765,150	755.—	Avstrijski šiling	108,751	107,50
Francoski frank	224,150	222.—	Norveška krona	193,220	191.—
Holandski florint	678,490	665.—	Švedska krona	209,130	205.—
Belgijski frank	37,102	35,50	Portugalski eskudo	8,762	8,40
Funt sterling	2134,600	2130.—	Španska peseta	11,779	11,25
Irski sterling	2019,950	1990.—	Avstralski dolar	772,500	730.—
Danska krona	197,800	195.—	HUF	—	10.—
Grška drahma	6,168	5,90	ECU	1545,700	—
Kanadski dolar	899,550	870.—	Slovenski tolar	—	13,25
Japonski jen	8,716	8,45	Hrvaški dinar	—	3.—

Na Bledu poteka drugi festival ljudske glasbe

BLED — Vedno bolj si v zadnjem času utira pot zlasti med mlajšimi rodovi kulturno umetniška zvrst stare ljudske glasbe in godčevstva raznih narodov in etničnih skupin. Množijo se tudi skupine, ki rade brskajo v napol ali povsem pozabljenih ljudske zakladnice ter se poglobljajo v stara izročila, s tem pa razkrivajo javnosti nov, nadvse privlačen glasbeni svet. Množijo se tudi revije, festivali in druge prireditve, ki pritegujejo vedno več oboževalcev te zvrsti.

Gostišče Okarina Bled je te dni prizorišče enega takšnih zanimivih etno glasbenih dogodkov. Gre za drugi Okarina etno festival, ki se je začel sinoči in se bo nadaljeval danes, od 19. ure dalje z nastopom svojevrsnih skupin, ki bodo popeljale poslušalce v svet slovenske, indijske, furlanske in bretonske ljudske glasbe. Festival je povzel ime po gostišču, to pa ga je povzelo po ljudskem glasbilu, ki ga v takšni in drugačni obliki pozna ves svetovni kulturni prostor.

Sinoči so bili na vrsti nastopi skupin »Kurja koža« iz Celja, ki se je odločila, da bo obujala štajersko ljudsko glasbeno izročilo, skupina »Sagaris« iz Maribora, ki se posveča indijski etno glasbi ter »La sedon salvadie« (Divja žlica) iz Vidma s furlansko ljudsko glasbo. To skupino sestavlja zelo zanimiva družina, zbrana iz vseh vetrov, ki je že igrala na raznih pomembnejših festivalih folk glasbe, od Folkfesta in Folkermesse do Budapestfolk, Barnbach folk festivala in Suoni di antichi Monza. Njeni posamezni člani (Andrea Del Favero - harmonika

in bajs, Paul Bradley - gosli, Marco Zoletto - kitara, mandola, dude in vokal, Dario Marušič - gosli, dude, sopele in vokal ter Paola Biasutti - vokal) nastopajo tudi v drugih glasbenih skupinah (Curente, Moia, Istranova, Piščanci).

Današnji spored 2. okarina etno festivala obsega nastope »Marko bande« iz Beltincev s prekmursko ljudsko glasbo, »Gwenc'Hlan« iz Trsta z bretonsko ljudsko glasbo ter pevke Bogdane Herman iz Ljubljane, ki bo izvajala slovenske ljudske balade.

Marko banda je po letih najmlajša skupina na Slovenskem. Sestavljajo jo Samo Budina - gosli, Andrej Sobočan - cimbale, Boštjan Rous - klarinet in Slavko Petek - kontrabas. Mladi godci so nasledniki Kociper - Baranja bande iz Beltincev tako po zasledbi kot po repertoarju prekmurskega glasbeno plesnega izročila.

Gwenc'Hlan (Michele Veronese, Marco Atti, Giorgia Minen in Egon Gornik) je bila ustanovljena leta 1987. Člani skupine so pred tem proučevali keltske nasebine v Bretoniji, Irski, Škotski in Galiji. Učili so se tudi keltskega jezika, običajev, šeg in navad. Ta spoznanja so prenesli v zvoke keltske harfe, piščali in tamburic. Bretonske balade so že izvajali na raznih prireditvah v Italiji, Avstriji, Franciji, Švici, Irski in drugod. Igrali so tudi s pomembnejšimi glasbeniki kot sta Mike Hancock in slovita harfistka Ella de Mircovich. Izdali so tudi več plošč.

Se bo festival zaključil na Trgu sv. Marka?

BENETKE — Medtem ko je na Lidu že vse pripravljeno za start filmskega festivala, je še vedno vprašljivo, če se bo njegova zaključna slovesnost lahko odvijala na glavnem mestnem trgu sv. Marka. Okrog tega vprašanja se že dolgo bije dvoboj med nadzorništvom za spomeniško varstvo in beneško Občino. Nadzornik Livio Ricciardi se glede na neprijetne izkušnje uporabe znamenitega trga za množične manifestacije boji za njegovo usodo in se zavzema za to, da bi ga ne izpostavljali nadaljnjim nevarnostim propadanja. Občinski možje z županom Ugom Bergamom na čelu pa so bolj lahkomišelní in menijo, da je trg mogoče uporabiti za zaključni večer filmskega festivala z ustreznimi previdnostnimi ukrepi. Na odločni ne nadzorništva za spomeniško varstvo je odgovorila občinska skupščina s še odločnejšim da. Vendar Ricciardi še vedno vztraja pri svojem in njegov nadaljnji korak je bil ta, da je svoje obvezujoče negativno mnenje posredoval ministrstvu za kulturne dobrine, ki bo moralo sedaj odločati. Za ministra Alberta Roncheya to ne bo lahka odločitev v trenutku, ko ga z vseh strani obdelujejo z raznimi mnenji in protimnenji.

Pričakovanje za Pituro Fresko

V Trst prihaja Pitura Freska. Medtem naraščata radovednost in pričakovanje. Skupina je namreč v zadnjem času med najbolj priljubljenimi v Italiji. Nastopila bo jutri, ob 21.30 na Gradu sv. Justa.

Marleyevi dediči se tržejo za bajno zapuščino

NEW YORK — Kaj bo z bajno dediščino preroka reggae glasbe Boba Marleya? Njegova vera mu je menda vsiljevala prepričanje v nesmrtnost, sicer bi za svoje žive dni napisal oporoko. Še zlasti, če bi vedel, kako se bodo njegovi najbližji trgali za njegovo zapuščino.

Zapustil je premoženje, ki znaša 30 milijonov dolarjev, poleg tega pa prinašajo avtorske pravice še tri milijone dolarjev letno. Po zakonih Jamajke pritiče 10 odstotkov dediščine vdovi Riti Marley, ostalo pa naj bi porazdelili med njegove štiri zakonske in sedem nezakonskih otrok. Toda Rita si je medtem z goljufijo prisvojila večji del premoženja. Vsa zadeva je zato romala pred sodišče v Manhattnu, kjer bodo v prihodnjih dneh zaslišali zvito vdovo ter skušali razvozlati uganko pravične porazdelitve bogatega Bobovega imetja.

Rock tekmovanje

TRST — Organizacija On The Rocks Management bo tudi letos priredila manifestacijo lahke glasbe z naslovom »Metal Invasion Festival«, ki bo 10. oktobra v gledališču Verdi v Miljah. Skupine ali posamezniki, ki želijo nastopiti na festivalu, morajo do 19. septembra poslati na sedež organizacije v Ul. Matteotti 5 v Miljah svoj demonstrativni glasbeni posnetek, kratko biografijo in 30 tisoč lir vpisnine. Posebna žirija bo izbrala dvajset najboljših, ki se bodo med sabo pomerili na oktorskem koncertu. Pet najboljših bodo nagradili.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

6.50 Film: Un giorno alle corse (kom., ZDA 1937)
8.30 Koncert RAI 1
9.00 Aktualno: Ciao Italia
11.15 Baletni maraton: Tanz Theater iz Wuppertala
12.25 Vreme in dnevnik
12.35 Aktualno: Ciao Italia
13.25 Izžrebanje lota
13.30 Dnevnik in Tri minute
14.00 Film: Il ladro del re (pust., ZDA 1955, r. R. Leonard, i. D. Niven)
15.20 Film: La gang della spider rossa (kom., ZDA 1976, r. Norman Tokar)
17.10 Sobotni šport: kolesarska dirka po Venetu
17.55 Izžrebanje lota
18.00 Kratke vesti
18.10 Variete: Disney club
19.25 Nedeljski evangelij
19.40 Aktualno: Il naso di Cleopatra
19.50 Vremenska napoved
20.00 Dnevnik in šport
20.40 Variete: Igre brez meja, nato turistična beležka ... e il gioco continua
22.45 Nočni dnevnik
23.00 Posebnosti TG1
24.00 Dnevnik in vreme
0.30 Film: Tempo di guerra, tempo d'amore (kom.)

RAI 2

7.15 Nanizanke in risanke
9.35 Film: Michael Shayne e il mistero dei diamanti (krim., ZDA 1942)
10.45 Nan.: Il ritorno di Arsenio Lupin
11.45 Kratke vesti
12.00 Aktualno: Sereno variabile (vodita O. Bevilacqua, Mita Medici)
13.00 Dnevnik in vreme
13.35 Film: Operazione San Gennaro (kom., It. 1966)
15.20 Izžrebanje lota
15.25 Film: Ricominciare ad amarsi ancora (kom., ZDA 1980, r. Steven Paul, i. Elliott Gould)
17.00 Film: Dings, quello sporco individuo (vestern, ZDA 1970)
18.35 Nanizanka: Il commissario Kress
19.35 Vreme in dnevnik
20.15 Športne vesti
20.30 Film: Tripwire - Sul filo del rasoio (krim., ZDA 1989, r. James Lemmo, i. Terence Knox)
22.05 Variete: Festa degli sconosciuti 92 (vodita Rita Pavone, Teddy Reno, vmes (23.15) dnevnik
0.25 Nočni spored

RAI 3

7.00 Sat News, Televideo
10.10 Koncert RAI 3
11.20 Film: Il volto (dram., Šved. 1959, r. Ingmar Bergman, i. Max von Sydow, Ingrid Thulin)
12.55 Avtomobilizem F1: VN Belgije (poskusne vožnje)
14.00 Deželne vesti
14.10 Popoldanski dnevnik
14.25 Film: Intrighi al Grand Hotel (kom., ZDA 1967, r. Richard Quine, i. Rod Taylor, C. Spaak)
16.30 Šport: EP v smučanju na vodi, 17.00 bezbol
18.45 Derby in vreme
19.00 Dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Aktualno: Videobox
20.30 Film: Black Stallion (pust., ZDA 1979, r. Carol Ballard, i. Kelly Reno, Mickey Rooney)
22.30 Dnevnik ob 22.30
22.45 Aktualno: Sottotraccia (vodi Ugo Gregoretti)
23.20 Dok.: Apocalisse sul deserto (r. Werner Herzog)
0.10 Variete: Fuori orario
0.30 Dnevnik, pregled tiska in vremenska napoved
0.55 Filmske novosti

TV Slovenija 1

9.45 Izbor: Radovedni Taček - Gnezdo, 10.05 Lonček kuhaj, 10.10 nad. Modro poletje, 11.00 Zgodbe iz školjke, 11.50 Za prihodnost narodne galerije
12.00 Poročila
12.05 TV dnevnik BIH
15.00 Video strani
15.10 Večerni gost
15.55 Napovednik
16.00 Film: Koča strica Toma (dram., ZDA 1987, i. Avery Brooks)
17.55 Poslovne informacije
18.00 Dnevnik
18.10 Nadaljevalka: Letalska družba (8. del)
19.05 Risanka in Napovednik
19.15 Žrebanje 3x3
19.30 Dnevnik, vreme, šport
20.00 Utrip
20.30 Kraljevi variete
21.35 Sova, vmes nanizanka Murphy Brown
22.00 Dnevnik, vreme, šport
22.25 Napovednik
22.30 Sova, vmes nan. Polnočni klici in film Siloviti udarec (dram., ZDA 1986, r. John Irvin, i. Arnold Schwarzenegger, Kathryn Harrold)
1.00 Video strani

TV Koper

16.00 Piranski glasbeni večeri: orgelski koncert
17.20 Mednarodni turnir v beach volleyu (iz Izole)
18.00 Globus
19.00 TV Dnevnik
19.30 Nabožna oddaja
19.40 Nadaljevalka: Ryan
20.05 Nan.: Buck Rogers
20.50 Film: Rhino! (pust., ZDA 1965, r. Ivan Tors, i. Harry Guardino, Shirley Eaton)
22.20 TV Dnevnik
22.30 Naš prijatelj Koper
23.30 Nanizanka: Buck Rogers

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 8.40 Lahka glasba; 9.00 Pesmi New Age; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Koncert; 11.30 Odprta knjiga: Kdaj se bo vam nasmešnila sreča?; 11.35 Kantavtorji in šansonjeji; 12.00 Glas harmonike; 12.20 Pesmi miru; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Mavrični mozaik: Z naših prireditelj; (15.00) Mladinski oder: Naočnik in Očalniki, mojstra med detektivi (zadnji del); (15.25) Zvočne kulise; (16.00) Na počitnice; 16.40 Potpuri; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Tržaški štempiharji (pripravila Milica Kravos); 18.30 Jazz; 19.20 Zaključek sporedov.

CANALE 5

6.30 Aktualno: Na prvi strani
8.30 Nanizanke: Arnold, 9.00 Casa Keaton - Keaton contro Keaton, 9.30 Love Boat, 10.30 La famiglia Bradford - Triangoli, 11.30 Otto sotto un tetto - Una cena importante
12.00 Kviz: Il pranzo è servito
13.00 Dnevnik TG 5
13.20 Variete: Non è la RAI
14.00 Aktualno: Forum (vodi Rita Dalla Chiesa)
15.00 Nanizanke: I Robinson, 15.30 Denise
16.00 Otroški variete: La nostra inviata Manuela in risanke
18.00 Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 Lingo (vodi Tiberio Timperi)
20.00 Dnevnik TG 5
20.25 Il Tg delle vacanze
20.30 Varieteji: La sai l'ultima? (vodi Pippo Franco), 22.30 Il Tg delle vacanze, 23.00 Mille e una miss
24.00 Nočni dnevnik TG 5
0.15 TV film: Verità sotto processo (dram., ZDA 1989, r. Richard Colla, i. Victoria Principal, J. Farentino)
2.00 Nočni spored

RETE 4

8.30 TG 4 vesti
9.00 Nanizanke: Strega per amore, 9.30 La Tata e il professore
10.00 Nad.: General Hospital, 10.30 Marcellina
11.00 Risanke: Ewoks, Alvin Rock and Roll, The Real Ghostbusters
13.00 Nadaljevalka: Sentieri
13.20 TG 4 vesti
13.55 Variete: Buon pomeriggio (vodi P. Rossetti)
14.00 Nadaljevalke: Sentieri, 14.30 Io non credo agli uomini, 15.00 Manuela
17.30 TG 4 vesti
17.45 Aktualno: Lui lei l'altro
18.20 Kviz: Gioco delle coppie
19.00 TG 4 vesti
19.25 Rubrika o lepoti
19.30 Nad.: Gloria
20.00 Variete: Sandra e Raimondo
20.30 Film: I due colonnelli (kom., It. 1962, r. Steno, i. Totò, Walter Pidgeon)
22.30 Film: Il Grinta (vestern, ZDA 1969, r. Henry Hathaway, i. John Wayne, Dennis Hopper), vmes (23.30) vesti
1.05 Nan.: Lou Grant

ITALIA 1

6.30 Pregled tiska
6.40 Otroški variete
9.05 Nanizanke: Il mio amico Ricky, 9.45 La casa nella prateria - Il re è morto, 10.45 Hazzard, 12.00 La donna bionica - Il rodeo, 13.00 I ragazzi della 3/A C
14.00 Otroški variete: Ciao Ciao in risanke
16.00 Glasba: TopVenti (vodi Emanuela Folliero)
17.00 Nanizanke: Adam 12 - Quando cala la notte, 17.30 T.J. Hooker - Il rapinatore solitario, 18.30 Riptide - Qualche volta guarda il tramonto
19.30 Odprti studio
19.45 Studio sport in vreme
20.00 Variete: Mai dire TV (Gialappa's Band)
20.30 Film: L'assassino di pietra (krim., ZDA 1973, r. Michael Winner, i. Charles Bronson, M. Balsam)
22.30 Varieteja: Magico David, 23.15 Playboy Show
23.45 Nan.: Troppo forte
0.30 Odprti studio, pregled tiska, Studio sport
1.00 Nočni spored

ODEON

13.00 Risanke
14.30 Nan.: Galactica, College, Henry & Kip, Quattro donne in carriera, Stazione di Polizia
17.00 Nanizanka: Navy
18.00 Benvenuti a ... Australia
19.30 Risanke: Albertone
20.00 Nan.: Laverne & Shirley
20.30 Film: La principessa di Bali (glas. kom., 1952, r. Hal Walker, i. Bing Crosby, Bob Hope)
22.30 Nan.: Houston Knights, due duri da brivido, 23.30 I misteri di Orson Welles
0.30 Rubrika: Auto & Motori

TMC

8.30 Nanizanka: Batman
9.00 Risanke: Snack
9.30 Dok.: La ballata del Nilo e dintorni (3. del)
10.30 Nan.: Le isole perdute
11.00 Risanke: Devlin
11.15 Rubrika: Morski planet
12.00 Rubrika o motorjih
13.00 Dok.: Un tuffo alle Eolie
13.30 Sport show (vodi Marina Sbardella), vmes motociklizem-VN Malaizije
17.30 Nan.: L'ispettore Lenz
19.30 Dok. oddaja: Venti di terre lontane

TELEFRIULI

15.00 Film: La leggenda di Robin Hood
16.30 Rubrika: Ena rastlina na dan
17.00 Dok.: Storie nella storia
18.00 Nanizanka: L'uomo che parla ai cavalli
18.30 Rubrika: Incontri al caffè (vodi R. Battaglia)
19.00 Večerne vesti
19.30 Nanizanka
20.00 Dok.: Zgodovina ZDA
20.30 Gledališče: O' Scarfalletto (r. Mario Scarpetta)
22.15 Nan.: L'uomo che parla ai cavalli
22.45 Nočne vesti

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
14.00 Kronika in komentar
19.30 Dogodki in odmevi

RADIO KOPER (slovenski program)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba, koledar; 6.30 Jutranjik; 7.00 Kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.45 Informacije; 9.00 Souvenir d'Italy; 9.35 Bla bla radio; 11.00 Moped show; 11.30 Turistična poročila; 12.00 Tropicana; 12.30 Opoldnevnik RK; 14.00 Okno v svet; 15.00 Dance music; 15.15 Hit dneva; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 16.30 Zamejska reportaža; 16.40 Pesem tedna; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Melodije morja in sonca; 19.00 Prenos RS.

RADIO KOPER (italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.45 Kulturni koledarček; 7.45 Jutranjik; 7.50 Astrološki kotiček; 8.10 Morfe; 8.20 Block notes; 8.25 Pesem tedna; 8.45 Hiti; 9.00 Poletne turneje; 9.20 Glasbene želje; 9.45 Lucianova pisma; 10.00 Pregled tiska; 10.40 Svet družine; 11.00 Narečna oddaja; 12.00 Glasba po željah; 13.35 Pesem tedna; 13.45 Edig Galletti; 14.00 Želja po glasbi; 14.40 Teen redakcija; 16.00 Mixage; 17.00 Vroči hiti; 18.45 Pesmi; 20.00 Nočni program.

RADIO OPČINE

7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Sobotni kabaret; 15.00 Glasba po željah; 18.00 Za vsakogar nekaj.

Praznik plesa, glasbe in petja narodov štirih celin Pričakovanje za jutrišnji spreved Nocoj nastop vseh folklornih skupin

V dvorani Unione Ginnastica Goriziana je bila včeraj popoldne tradicionalna slovesnost v sklopu mednarodnega folklornega festivala. Organizatorji prireditve in predstavniki ustanov so za nastopajoče skupine pripravili krajši sprejem z izmenjavo priložnostnih daril, med katerimi je bilo na častnem mestu briško vino. Na slovesnosti je spregovoril predsednik združenja Pro loco, Sergio Piemonti, ki je naglasil globok pomen prireditve, za graditev prijateljstva, sodelovanja in spoštovanja med narodi. Gre za vrednote, ki so še posebej aktualne in občutene letos in na tem prostoru.

Odmevna mednarodna prireditev bo danes dobila še eno razsežnost. Ob 9. uri se bo namreč v občinski sejni dvorani začel simpozij na temo Tradicionalna kultura in večnarodnostne družbe. Govorila bosta prof. Aurelio Rigoli in profesor Annamaria Amitrano Savarese, omizje in diskusijo bo vodil predsednik Italijanske zveze za preučevanje ljudskih običajev Lillo Alessandro.

Zvečer ob 21. uri bodo spet nastopale vse na festivalu sodelujoče skupine. Okrog polnoči pa se bo, ob zaključku pestrega programa, začel "Praznik prijateljstva". Jutri, 30. av-

gusta bo prireditev dosegla višek in konec. Na sporedu bo namreč 28. Folklorna parada, ki se bo odvijala popoldne, zvečer pa bo podelitev priznanj in gala nastop. Že jutraj pa bomo lahko prisluhnili promennadnim koncertom pihalnih orkestrorov. V popoldanskem sprevedu, za-

čel se bo ob 16. uri, bodo poleg na mednarodnem festivalu sodelujočih skupin tudi številne skupine iz naše dežele.

Na sliki - foto Paljk - z včerajšnjega sprejema in izmenjave priložnostnih daril. Na sliki predstavnika FS Tine Rožanc.

Prispevki Pokrajine v smislu zakona št. 68/81 Skoraj 150 milijonov lir za kulturne dejavnosti

Včeraj smo objavili seznam prejemnikov in zneske finančnih prispevkov v smislu dež. zakona št. 15/87. Danes nadaljujemo z objavo seznama društev in organizacij, ki bodo prejele prispevke v smislu dež. zakona št. 68/81 (3. naslov), za splošno kulturno dejavnost. Vseh prejemnikov je 63, pokrajinska uprava pa je razdelila 148.300.000 lir. Skupni znesek vseh prošenj je presegal sedemsto milijonov lir. To pomeni, da je Pokrajina, na splošno gledano, prispevala za kritje raznih stroškov približno eno petino.

Prispevke bodo prejeli: občina Kopivno, 2,4 milijona, občina Krmin, 2,5, občina Foljan, 1,5, občina Tržič, 6,0, občina Gračevo, 5,0, občina Moš, 2,2, občina Romans, 3,0, občina Ronke, 1,5, občina Zagaj, 0,3, občina Šempeter ob Soči, 3,5, občina Štarančan, 2,0, občina Turjak, 2,0, občina Vileš, 1,0, Javni kulturni center Ronke, 6,0, Institut za preučevanje judovske kulture, 2,0, kulturno združenje Lipizer, 3,5, Študijski center za restavriranje, 2,0, Arci nova, 3,0, šola Pacassi, 0,5, združenje Italia nostra, 2,0, zadruga Eikon, 4,0, krožek Natura, 1,5, združenje Pro Senectute, 2,0,

center Terra nuova, 1,3, center Studium, 4,0, esperantsko združenje v Gorici, 2,5, zbor Seghizzi, 3,7, Institut za versko in družbeno zgodovino, 9,0, združenje Il sapere delle donne, 0,7, krožek Rinascita, 3,0, raziskovalno društvo Seppenhof, 1,5, študijski center Rizzati, 5,0, združenje Exit, 2,5, krožek Ricerca e presenza, 1,5, društvo CISCAC, 1,5, Sklad Coronini, 6,0, skupina Bertarelli, 1,5, krožek Greengang, 2,0, krožek Univ. verde, 1,0, sekcija WWF Tržič, 1,0, Paleontološki muzej v Tržiču, 4,5, krožek Mazzini, 1,5, krožek Il Punto, 1,2, paleontološki in zgodovinski muzej, 4,0, združenje Faidutti, 1,0, združenje krminski slikarjev in umetnikov, 1,5, združenje Castrum Carmonis, 2,5, center Matteotti, 0,5, župnijska knjižnica mons. Cololin, 0,3, študijski center B. Marini, 2,0, center Calycantus, 1,0, gobarsko društvo v Gradišcu, 0,7, astronomski krožek v Fari, 3,5, fotografski krožek v Marjanu, 1,0, združenje I scussions, 2,5, združenje za preučevanje judovske kulture, 2,0, konzorcij za zaščito gradov v FJK, 1,5, PD Štandrev, 1,0, PD Hrast, 1,0, knjižnica D. Feigel, 1,0, ZSKP, 4,5, Mohorjeva družba, 2,0, dijaški dom S. Gregorčič, 1,0.

Obvestilo Trgovinske zbornice

Mehaniki, avtoelektrikarji, avtoličarji bodo morali poskrbeti za vpis v register

Mehaniki, vulkanizerji, avtoličarji in nasploh obrtniki, ki se ukvarjajo s popravilom avtomobilov, motorjev, tovornjakov, kmetijskih strojev in drugih vozil, bodo v smislu določil zakona št. 122, ki je bil objavljen 5. februarja letos, to lahko opravljali le, če bodo vpisani v poseben register. Zakon naj bi ščitil v prvi vrsti potrošnika, pa tudi obrtnike, ki svoje delo opravljajo strokovno in pošteno.

Uspesobljnost in znanje za vpis v register bo preverjala posebna komisija, ki pa je na Goriškem, kot kaže, še niso sestavili.

Trgovinska zbornica obvešča zato mehanike, avtoelektrikarje, vulkanizerje, avtoličarje in druge obrtnike, da medtem uredijo svoj status tudi glede registracije dejavnosti v splošnem registru podjetij, ali v registru obrtniških pod-

jetij. Gre predvsem za podrobno in točno navedbo dejavnosti, ki jo opravljajo.

"Beethoven" v Krminu

V Krminu se nadaljujejo poletne kino predstave na prostem, ki jih prireja društvo "Micron C" na prostoru zraven telovadnice srednje šole "Pascoli" v drevoredu Roma.

Danes, jutri in v ponedeljek bo na sporedu film "Beethoven", ki ga je režiral Brian Levant. V sredo, 2. septembra in v četrtek, 3.9., bo na sporedu film - risanka "Fievel conquista il West", ki jo je produciral kralj filmov za otroke Steven Spielberg. Predstave so ob 21. uri.

Danes in jutri na sedežu rajonskega sveta

V Podgori zbirajo podpise za razpis referenduma o financarski šoli

V Podgori bodo danes in jutri zbirali podpise za razpis referenduma o gradnji financarske šole na območju letališča. Pobudo za zbiranje podpisov je dal predsednik rajonskega sveta, Edi Maligoj. Podgorci, ki želijo priložiti svoj podpis v podporo predlogu, da naj o tako pomembnem vprašanju, glede katerega se že skoraj eno leto sprotajo polemike, odločajo vsi občani, na referendumu, naj pridejo danes, med 17. in 19. uro na sedež rajonskega sveta, v splotopju nekdanje osnovne šole.

Jutri bodo podpise zbirali na istem sedežu, med 9. in 12. uro. Podpisniki naj s seboj prinesejo veljavne osebni dokument.

Posebej poudarjamo, da morajo podpisniki biti goriški občani, to je morajo imeti stalno bivališče na območju občine Gorica.

Pred tednom dni so na občini že izročili prvih 1825 podpisov.

Omejitve v prometu

Županstvo je v zvezi z napovedano folklorno parado in s potekom zadnjih prireditev mednarodnega folklornega festivala, uvedlo nekaj omejitev v prometu. Jutri popoldne, od 14.30 dalje bo prepovedano parkiranje vzdolž Korza Italia in korza Verdi do križišča z ulico Petrarca. Ostajajo pa v veljavi še omejitve na ožjem območju ob Battistijevem trgu.

Združenje ASCOM sporoča, da bodo jutri lahko vse trgovine (fakoltativno) odprte. Jutri tudi ne velja obvezna tedenska zapora za javne lokale.

Iz bolnišnice

V prometni nesreči na pokrajinski cesti med Rubijami in Gabrijami se je v četrtek zvečer ranil 52-letni Vito Tarantino iz Gabrij. Zdravil se bo trideset dni. Nesreča se je zgodila nekaj po 22. uri.

razna obvestila

KD Kras Dol-Poljane in prijatelji sporočajo, da se bo 31. avgusta ob 18. uri v Dolu začel 2. Memorial Kristjan Donda v nrogometu. Nastopale bodo ekipe Dol-Poljane, Števerjan, Jamlje in vrh. Tekme se bodo odvijale v ponedeljek in torek, s finalom v soboto, 5. 9. ob 17. uri.

ŠZ Dom obvešča, da bodo že 1. septembra obnovili dejavnost v sekciji orodne telovadbe in ritmične gimnastike. Vadili bodo dvakrat ali trikrat tedensko. Prijave in pojasnila v telovadnici Kulturnega doma med 15. in 16.30.

Slovenski dijaški dom Simon Gregorčič v Gorici, ul. Montesanto 84 - tel. 533495 sporoča, da bodo od ponedeljka 31. avgusta od 10. do 14. ure sprejemali prijave za šolsko leto 1992/93 in nudili ustrezne informacije.

Šola Glasbene matice Gorica sporoča, da bo potekalo vpisovanje za šolsko leto 1992/93 od 1. do 11. septembra ob delavnikih od 10. do 14. ure na sedežu v Ul. Croce 3, tel. 531508.

prispevki

Namesto cvetja na grob Zofije Bensa por. Gravner daruje družina Pintar z Oslovja 100 tisoč lir za PŠD Naš prapor.

kino

Gorica

VITTORIA 20.00-22.00 »Le amiche del cuore« Režija in igra M. Placido. Film je bil nagrajen na letošnjem natečaju Sergio Amidei v Gorici.

CORSO 18.00-22.00 »Duble impact - la vendetta finale«. Van Damme.

VERDI 18.00-22.00 »White fans«.

Tržič

COMUNALE Zaprt.

EXCELSIOR Zaprt.

Nova Gorica

SOČA 18.30 in 20.30 »V zadnjem trenutku«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

D'Udine - Trg sv. Frančiška 4 - tel. 530124.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU

Občinska lekarna št. 2 - ul. A. Manlio 14 a/b - tel. 480405.

pogrebi

Danes v Gorici ob 10.20 Giordano Silvestri iz bolnišnice Janeza od Boga v Marjan, ob 11. uri Giorgia Vescovi poročena Malissa iz Lignana v goriško stolnico in na glavno pokopališče, ob 12. uri Claudio Gasparini iz Pordenona na glavno pokopališče, ob 12. uri Alfredo Macor iz Pordenona v mrliško vežo na pokopališču in na glavno pokopališče, ob 12.30 Luciano Raida iz splošne bolnišnice na Placuto in na glavno pokopališče.

Zaščitno izkopavanje arheologov na Ostrem vrhu pri Štanjelu

Kaj je v gomili iz bronaste dobe?

Kaj skriva v svojih temeljih kamnita gomila na Ostrem vrhu pri Štanjelu bodo arheologi ugotovili čez nekaj dni, ko bodo s potrebno previdnostjo in natančnostjo začeli odstranjevati sloj steptane gline in drobirja, v središču gomile.

Na gradbišču in najdišču obenem - gradbišču zato ker je gomila na območju kamnoloma - delajo že tretji teden, čaka pa jih še nekaj tednov trdega dela. Tudi v tem primeru, kakor v ajdovskem, kakor smo pred dnevi poročali, gre za zaščitno izkopavanje, v katerega so bili arheologi takorekoč prisiljeni.

Gomila po vsej verjetnosti iz zgodnje, oziroma srednje bronaste dobe, ovalne oblike velika približno 20 krat 16 metrov, katere prisotnost je bila arheologom že znana in evidentirana, se je naenkrat znašla na območju kamor se bo širil bližnji kamnolom. Ob gradnji dovozne, oziroma odvozne ceste je žlica bagra udarila tudi ob zunanji nasip, oziroma zid gomile, kar je imelo za posledico, povedano s sila preprostimi besedami, takojšen poseg Zavoda za zaščito naravne in kulturne dediščine in arheologov.

Izkopavanje na Ostrem vrhu - Melišču vodi arheologinja prof. Biba Tržan, strokovnjakinja, ki jo cenijo ne samo v Ljubljani, ampak tudi na berlinski univerzi.

Lahko bi rekli, da je bila nesreča z bagrom pravzaprav tudi sreča. Preprosto zato, ker je lastnika kamnoloma, Dušana in Vojka Žerjale, nekako napotila do tega, da sofinancirata zaščitno izkopavanje, čeprav je bilo pred tem nekaj sitnosti in težav tudi na sodišču, zaradi tistega nerodnega posega bagra namreč.

Sodelovanje med Zavodom in lastnikom kamnoloma je zdaj, smo slišali iz ust nekatereh sodelavcev na terenu, odlično. Pred-

vsem pa bi veljalo poudariti, da gre po vsej verjetnosti za prvi primer sponsorizacije arheoloških izkopavanj s strani zasebnika v Sloveniji.

Z arheologi, oziroma sodelavci Zavoda za spomeniško varstvo je lastnik našel skupni jezik. Na eni strani skrb, da se ne uniči in, nasprotno da se raziše in ovrednoti arheološki spomenik posebnega pomena, po drugi strani gospodarski interes izkoriščanja in širjenja območja kamnoloma. Brez zaščitnega izkopavanja bi bilo kaj takega nemogoče.

Na odkopavanju gomile, ki je pravzaprav redkost po načinu gradnje, kar zdaj odkriva ekipa dr. Tržanove, dela dvanaest ljudi. V glavnem so to mladi iz bližnjih krajev, študenti arheologije, risarji. Delajo pa trdo. Skoraj od zore do mraka, z nekajurnim premorom ko je najbolj vroče. Lahko si mislite, kako peče na golem kraškem griču, sredi avgusta!

Do zdaj so opravili že obsežno pripravljalno delo čiščenja, izrisavanja, fotografiranja in odstranjevanja vrhnje plasti obrobne dela in tudi središča gomile. Zadnje dejanje bo seveda raziskovanje prostora pod plastjo zbite gline in drobirja. Za to vlada seveda posebno pričakovanje.

"Domnevamo, da gre, vsaj za v tem delu za nedotaknjeno gomilo in prav to bi nam veliko pomagalo pri razvozlavanju še zmeraj številnih neznank o gradnji tovrstnih objektov, o tem če je šlo za zadnje počivališče plemenskega veljaka, za kulturni objekt, za kaj drugega", nam s preprosto besedo skuša dopovedati pomen in pričakovanje nje in celotne ekipe dr. Tržanove.

Na sliki - foto Klemše - pogled na gomilo.

Premio Amidei odlična priložnost za filmska srečanja

Vsak dober filmski rezultat je po nujni poti »etničen«

ALEŠ DOKTORIČ

»Rodil sem se v Trstu pod Francem Jožefom. Iz Trsta sem najprej šel študirat v Torino, potem pa delat v Rim. To ni bilo tako, kot da bi se preselil iz Padove ali Genove. Zapustil sem povsem drug svet, drugo kulturo, celo drug jezik.«

S temi besedami je veliki scenarist neorealizma in vsega kasnejšega italijanskega filma razlagal svoj odnos do našega prostora. Po materi je izhajal iz rodbine de Bartolomei iz Solkana pri Gorici, tako da iz njemu posvečene filmske manifestacije na goriškem gradu veje duh vraščenosti v kulturo in zemljepisno okolje.

V nedeljo, 30. avgusta se bo namreč v Gorici sklenila XI. prenovljena izdaja Premia Amidei. Goriška občinska uprava je letos našla v novoustanovljenem združenju Sergio Amidei podjetno idejno in izvajalsko silo. Združenje, ki ji predseduje sen. Darko Bratina, organizacijsko vodi Giuseppe Longo, prisoten pa je v njem tudi Kinoatelj, si je namreč določilo skrb za goriško nagrado v scenaristiki kot prvenstveno nalogo. Zato pa je tudi letošnji program bil očitno bogatejši kot prejšnja leta.

Novost letošnje izdaje je vsekakor bila ta, da je Premio imel ob konkurenčni sekciji tudi retrospektivni poklon zlati dvojici commedie all'italiana Age & Scarpelli. Sploh pa je žirija Premia, ki ji predseduje sam Age in jo sestavljajo, lahko rečemo, kar Amidei »učenci in sopotniki« Mario Monicelli, Suso Cecchi D'Amico, Nanni Loy, Giovanna Ralli in Ettore Scola, letos predstavila veliko bolj izostren izbor filmov kot prejšnja leta. Če je občinstvo nagradilo tisti film, ki je bil najbližji malomestnemu registru in se je verjetno tudi prepoznal v zrcalu Monicellijevega Parenti serpenti (Sorodniki, gadje gnezdo), so bili skoraj vsi ostali filmi potrebni razmišljujočega in zavzetega pogleda. Premio Amidei se torej ni postavil kot poletni filmski »panem et circenses«, ki bi ga občina poleti poklonila od vročine trpečim občanom, ampak zametek svojega imena vredne manifestacije, ki se v svoji specifični postavlja ob bok že uveljavljenim manifestacijam, kot so Pemio Solinas ali Ennio Flajano.

Odgovori na vprašanja, kaj je scenaristika in kakšno veliko vlogo lahko odigra pri filmu, so izhajali tudi iz filmov retrospektivnega poklona, predvsem v La Grande guerra (Velika vojna, 1959) ali I compagni (Tovariši, 1963). Po kriznem obdobju osemdesetih let, let samozadostnega avtorstva, je italijanski film oživel v zadnji generaciji filmarjev, ki večinoma vidijo prav v skrbno pripravljenem scenariju izhodišče celotnega filmskega podviga. Zasluga pripada tudi »starim mačkom« italijanske scenaristike (Age, Scarpelli, Suso Cecchi, D'Amico, Scola in številni drugi),

ki so se v zadnjem času posvetili prenašanju svojih večšin na mlajšo generacijo. Kot je izjavil sam Age, sinovi ne poslušajo očetov, so pa bolj sprejemljivi za nasvete starih očetov. Adut še ne vulgarizirane »commedie all'italiana« šestdesetih let je bil v (politično in kulturno) ozavešenem odnosu do mikro - in makro-družbenega dogajanja. Ta dediščina neorealizma se je spajala s postopki filmske komedije in našla zanesljivo pot do publike. Zato pa še dandanes taki filmi zadovoljujejo bodisi neproblemsko branje kot tudi intelektualno zahtevnejše. Seveda »metoda Amidei« ni edini recept scenarističnega pisanja, je pa tisti, ki preperečuje, da bi film nastajal v praznem prostoru kakšnega »filmskega žanra« ali nadnarodno brezosebne filmske zgodbe. Ali, po Furiu Scarpelliju, vsak dober filmski rezultat je po nujni poti »etničen«, t.j. vezan na družbeno okolje svojega nastajanja.

Premio Sergio Amidei je bil tudi priložnost filmskih srečanj. Age in Furio Scarpelli, neuničljiva zagovornika »metode Amidei« sta že stalna goriška gosta, letos se jima je pridružil še Emi dio Greco, režiser filma Una storia semplice (Preprosta zgodba). Zvezda letošnjega Premia pa je vsekakor bil Michele Placido, ki ga tudi navdihuje v njegovih filmih družbena resničnost. Ražiser filma Le amiche del cuore (Prijateljice srca) in nagrajeni soscenarist svojega filma skupaj z Angelom Pasquinijem in Robertom Nobilem, si je štel v čast, da mu je nagrado podelila tako eminentna žirija. Poudaril pa je, da bi vsekakor morala biti pozornost osredotočena na »pravih« scenaristih in ne toliko na režiserjih. Prav razmišljanje o nadaljnjem ovrednotenju scenaristovega dela je v središču pozornosti organizatorjev do prihodnjega poletja, ko bo na goriškem gradu spet zablestel delček italijanske filmske stvarnosti.

Iz filma Totò in Carolina

Ivan Rabuzin v galeriji Cankarjevega doma

Sanjska »srečnost« liričnih pastoral

JIRI BEZLAJ

V galeriji ljubljanskega Cankarjevega doma so na ogled slike, risbe in tapiserije slovitega hrvaškega naivca Ivana Rabuzina, enega izmed »klasikov« takoi-

menovane naivne umetnosti. Hrepenenje nevrotičnega, od narave in od svojega bistva odujenega, s tesnobo in negotovostjo prežetega sodobnega človeka po prisotnosti in poštenosti, po nedolžnem doživljanju sveta, po čistosti otroškega čustvovanja in utrujenosti od številnih modnih »izumov« dvajsetega stoletja sta najbrž glavna razloga za neverjeten boom, ki ga je povzročila umetnost preprostih kmetov in rokodelcev pred nekaj desetletji. Da ima beseda »naiva« danes pri nas skorajda slabšalen pomen, je posledica dejstva, da so preprosti vaški slikarji ob strašanskem zanimanju za njihovo delo kaj hitro pričeli (prav nič naivno) izkoriščati naivnost bogatih zbiralcev umetnin in ljubiteljev idilike. V poplavi šablonskih izdelkov, po enem in istem neskončno mnogokrat ponovljenem vzorcu naslikanih pastoral in idealiziranih prizorov iz kmečkega življenja (ki so se prodajali po fantastičnih cenah) so se povsem izgubila redka kvalitetna dela. Kako bi pravzaprav lahko pričakovali od slikarjev naivcev, da ravno njih ne bi izpridila komercializacija, ki si je tako brezobzirno, a usodno podredila prav vsa področja življenja?

Vendar, kakršnokoli mnenje že imamo o naivi, moramo priznati, da so Rabuzinove slike polne nekega posebnega radostnega občutja. Njegove krajine so vizija raja, popolne usklajenosti duše z naravo. Kajpak bi se zaradi tega zdele v svojih roznatih in svetlo-vijoličastih, svetlomodrih in intenzivno zelenih barvnih oden-

kih okusu naše dobe vse preveč neresnično lepe, celo sladkobne, ko bi ne žarčile tako intenzivne duhovne energije, da je prav v vsakem detajlu, v vsakem kvadratnem centimetru slike čuti nekaj tistega, čemur bi lahko rekli »božja prisotnost«.

Likovna sredstva, s katerimi doseže to sanjsko »srečnost« svojih liričnih pastoral, so skrajno preprosta. Mali beli krogci sestavljajo večje bele kroge - oblake, mali zeleni krogci večje kroge in krošnje dreves, iz njih so sestavljeni polkrožni kupolasti griči. Blag, skoraj enakomeren ritem in visoka stopnja simetrije usklajujeta mehko zaobljene oblike, ki bi marsikdaj delovale kot skoraj samo dekorativen ornament, ko bi ne bile prežete s sublimno, mistično svetlobo.

V svoji knjigi Mojstri naivne umetnosti je Oto Bihalji - Merin zapisal: »Rabuzinova simbolika je zrasla iz prozne in hkrati naivno sončne mitologije. Sonce mu je življenjska moč in življenjski krog: žareča krogla, katere žarki predstavljajo vejice in žilice fantastičnih rastlin. To sonce pošilja svoje sijoče koraličaste paličice na vse strani - svetniški sij živega.

Rabuzin združuje v svojem slikanju rokodelsko natančnost z organsko rastjo narave. Njegove kompozicije niso vztrajno seštevane mnogih natančno naslikanih posamičnih delov, sestavljajo ritmično - poetično enoto, zamišljeno po notranjem videnju, v kateri se kakor po nekem skrivnem ključu združuje v kozmičen red vse, kar je doživel in videl.«

Slovenski javnosti so manj znane njegove tapiserije. V njih se, žal, zaradi drugačnih lastnosti medija, izgubi sublimnost, ki daje še posebno vrednost njegovim slikam, in zato največkrat ostajajo predvsem dekorativni izdelki.

Sproščen avgustovski pogovor s slovensko pisateljico tržaškega rodu Nado Kraigherjevo

Kar smo nekdanj gradili, smo začeli podirati

Vprašanja niso nikdar indiskretna. Samo odgovori včasih so, pravijo Francozi - takšen je avgustovski pogovor s pisateljico Nado Kraigher.

Pisateljica, nekdanja direktorica Avtorske agencije, partizanka, komunistka brez partije, svetovljanka, po rodu pa tržaška Slovenka vendar vseskozi Jugoslovanka - zdaj brez Jugoslavije.

Napisali ste 14 knjig iz svoje življenjske izkušnje, zdaj pa v knjižnem programu Prešernove družbe napovedujete petnajsto. Torej pišete že »Onkraj groba«?

To knjigo pripravljajo že nekaj let, a do danes še ni izšla. Pravega razloga ni, razen če založba ne čaka, da zares umrem in bi šla knjiga takrat laže v promet. A če čaka na mojo smrt, bo še dolgo čakala.

V svoji zadnji knjigi opisujem svoje življenje z druge, višje dimenzije. Že samo duhovno življenje, življenje duha, ustvarjanje, razmišljanje, je druga dimenzija. Če na primer nekaj delaš, ne čutiš bolečine. Konec življenja, fizičnega telesa, pomeni konec ene oblike življenja in konec bolečine, saj le fizično telo lahko občuti bolečino. Duhovnost in čustva se ne starajo. Življenje z vsemi vtisi in izkušnjami se ne more končati nedokončano. V drugi dimenziji živi in se izpolnjuje naprej. Ne v drugem svetu. To je vse isti svet. Nešteto ljudi lahko hkrati razmišlja nemoteno in teh misli ne vidimo. Vse je tu hkrati. Videti drugo dimenzijo, to je stvar razvoja, tako pridobimo širino. Drug način mišljenja potrebujemo, pravi Gorbachov. Ni več mogoče ozko živeti v svoji državi, družini, stanovanju. Življenje se mora razširiti čez ves ta svet.

Z vzhodno izkušnjo življenja sem se seznanila na Cejlonu, kjer sva z možem nekaj časa živel. O tem sem pisala v svoji knjigi Jaja veva. Reinkarnacija - to je moje prepričanje. Vse življenje sem sicer čisto zadovoljna s tem, kar mi je usoda nasula v cekar. In vse sem polno uživala. Tudi če pridem znova na svet si ne želim nič boljšega.

Kdaj ste pričeli pisati?

Ko sem bila stara 52 let, na pobudo mojega moža, ki je bil čudovit človek in me je v vsem spodbujal. Potem sem pisala po dve knjigi na leto, dokler sem imela kaj povedati.

Ste kdaj prejeli kakšno nagrado za svoje delo?

Kaki dve leti po izidu moje prve knjige, so me predlagali za nagrado "Vstaje slovenskega naroda" za knjigo Moj Lonja. Knjiga ne obravnava problema vsega naroda, pač pa le del moje generacije - veliko dilemo informbiroja. Nemara bi lahko prejela kakšno literarno nagrado, politične pa seveda ne. In je ni dobila. Imam sicer shranjeno diplomu za nagrado, ki pa je Leskovšek ni podpisal.

Torej ste bili tudi vi žrtev Informbiroja?

V življenju se pravzaprav nikdar nisem počutila kot žrtev. Leta 1952 so me zaprli - preveč sem čakala in hotela izsiliti od tega in onega o tem kaj se pravzaprav dogaja med Jugoslavijo in mojo oboževano Sovjetsko zvezo. Slišala sem, kako je Moša Pijade po radiu govoril, da so ONI vedeli kam gre Sovjetska zveza in Stalin. In sem to hudo zamerila. Če so ONI že takrat vedeli, bi lahko tudi nam komunistom obrazložili, saj ni mogoče čez noč menjati prepričanja, ki so ga gojili leta in leta.

Kako se počutite, ko ste zdaj naenkrat izgubila domovino?

Še zmeraj se čutim Jugoslovanko. Počakajmo, kaj bo, še vedno govorijo, da je možna konfederacija. Jaz želim Jugoslaviji samo dobro, ker ni bilo nič narobe s to državo. Pravijo, da so Srbi dimonirali. Tudi v matematiki prevlada večina, Srbov pa je osemkrat več kot Slovencev. Nihče nam ni v Jugoslaviji prepovedal govoriti slovensko in imeti svoje šole. Ko sem bila pred več leti z možem v slovenski skupnosti v Clevelandu, sem videla, da je bila druga generacija Slovencev presrečna, da so lahko postali Amerikanci.

Je komunizem tudi za vas preteklost?

Že moj oče je bil komunist in ko je v Trstu pomagal reševati ljudi iz Narodnega doma, ki so ga zažgali fašisti, so ga obsodili, da ga je zažgal on in komunisti. Zaprli so ga in ga pozneje izgnali čez mejo, ki je takrat bila v Logatcu.

Komunizem je svetovni nazor, ki še vedno privlači. Trenutno se svet sicer para po šivih in nešteto malih državah se sili igrati neko vlogo. Ker pa je svet vse manjši zaradi možnosti hitre komunikacije, je popolnoma logično razmišljati o postopni združitvi vsega planeta.

Mnogo tega, kar smo nekdanj gradili, smo začeli podirati. To me ne bega, saj vemo, da so bile dobe, ko so se rušile cele civilizacije.

Vendar pa mislim, da se vsemu navkljub vse razvija, vedno navzgor in na boljše.

Nekoč ste komunisti prepevali internacionalo. Zdaj so mnogi vidni komunisti zahalali nacionalo.

Internacionala (inter nationes) je bila od nekdanj maksimalni program komunistov, minimalni program pa so bile tekoče zadeve - Internacionala je torej zveza med narodi tega planeta. Ne samo zveza med državami, ampak narodi. Zdaj govorimo o zvezi evropskih narodov, nazadnje naj bi prišlo do planetarne zveze narodov. Danes postaja ta vizija realna in nujna. Narodi se bodo morali sporazumeti med seboj, popuščati, če hočejo ohraniti ta planet in ostati pri življenju. Tudi spopadi, ki smo jim danes priča, se dogajajo zato, ker niso vsi ljudje na isti stopnji razvoja in hočejo dobiti, kar potrebujejo, zlepa ali zgrda. Sledijo le svojim interesom. Pravi komunist pa bi moral vedno najprej gledati na interese drugih, nato šele na svoje. Na dnu sicer še vedno ostaja egoizem, vendar če je družba orientirana idealno, potem prevlada pozitivno. Sem proti nacionalizmu in proti temu, da bi ljudje, ki so rojeni na enem koncu sveta, več veljali kot drugi. Sinovi in hčere se rojevajo po celem svetu, ne samo pri nas. Za Slovence bi bilo tudi neumno iti nazaj v nacionalizem, ko skoraj ni etnično čiste družine. Svet je zdaj odprt na vse strani in je nemogoče in nepotrebno vztrajati pri nacionalizmu.

Kdaj se postali članica komunistične partije?

Kar večkrat. Kmalu po vojni so me poslali v Ameriko in Kanado kot članico Vojne misije Rdečega križa. Na poti tja me je šef misije sprejel v partijo kar tako, brez posebnih formalnosti, češ da ni vedel, da me še niso sprejeli in da je prav, da smo komunisti vsi trije člani. Članica KP sem bila potem skoraj leto dni, ves čas, ko smo v Ameriki in Kanadi zbirali finančno podporo za Jugoslavijo (tudi s pomočjo komitejev pisatelja Louisa Adamiča in violinista Zlatka Balokoviča). A kakor hitro smo se vrnili v Beograd so rekli, da tisti sprejem ni veljaven. Ko sem iz Beograda prišla v Ljubljano in začela delati na Rajonu Center me ni nihče več vprašal, jaz pa tudi ne, saj je bila takrat partijska konspiracija alfa in omeja vsega. Jasno je, da so me vabili na vse seje uprave, skratka bila sem med vrhovi, ki so odločali. 28. novembra 1947 pa me je predsed-

nik Rajona zaprosil, naj naslednjega dne namesto njega sprejemem nove člane v partijo. Pa sem jim povedala, da veljavno še vedno nisem bila sprejeta. Takrat so me začudeni in zaprepaščeni po hitrem postopku sprejeli v partijo.

Vendar ni dolgo trajalo, ko so me zaradi Informbiroja izključili - leta 1949 - partija je šla svojo pot, jaz pa svojo. Leta 1952 so me zaprli. Najprej v samico na Pavšetovi v Ljubljani. Tam sem začela prevajati Županciča, da se ne bi smilila sama sebi. Ker sem bila jetična, so me potem konfinirali v Inštitut za TBC v Sežani. Tam sem znova pričela študirati pravo in ekonomijo.

Vam je dandanes kaj nerodno, ker ste sodelovali v NOB na strani partizanov?

Zame je to dragocen čas mojega življenja. Bili smo skromni. Vse smo delili v iskrenem tovarštvu. Tega ni mogoče pozabiti in zatajiti. V opravičilo onim, ki so pozabili, lahko povem, da sem jaz bila takrat stara 33 let. Mnogi nekdanji partizani so torej danes precej mlajši od mene in gredo s sapo, ki piha - da bi ne bili za kaj prikrasjani. Ljudje so najbolj kvarljivo blago.

Kako si razlagate dejstvo, da so se partizani, nekdanji ustanovitelji Jugoslavije zdaj večinoma poskrili. Mnogi med njimi so izvenada postali borci za enonacionalne države?

Tudi bivši partizani so samo ljudje. Eni so vsesplošno in kulturno razviti - tudi zato trdnější v svojem prepričanju. Tisti, ki niso dovolj trdni, pa svoje prepričanje opustijo in sledijo drugim vabam. Trenutno je čas za take bolj ugoden in jih zlahka spelje. Taki pa, ki so ostali zvesti svojemu prepričanju in izbrani življenjski poti v času okupacije in partizanskega boja, so na tisti čas ponosni.

Kakšna je bila vaša vloga v partizanih?

Bila sem v enoti oficirjev za zveze z zavezniki v Glavnem štabu Slovenije. V tej enoti so bili Tine Briški, Franc Miklavčič in Žiga Vodusek, ki so večinoma delali z anglo-ameriški misijami, Evgen Ravnikar in jaz pa sva delala več z ruskimi misijami. Spremljali smo oficirje tujih misij, prevajali in pisali poročila. S štabom smo se selili z enega osvobojenega ozemlja na drugega, nismo bili vojaki na fronti. V Glavnem štabu pa nisem ostala do konca vojne, odšla sem v Bari.

Vprašanja zastavila
NEVA MIKLAVČIČ PREDAN

Ivan Pregelj

TOLMINCI

XLV.

Zopet je rasla bolest v njem in je iskal Boga:

»Zakaj si nas ustvaril! Svet si zmaličil na svoj zadnji dan, galjot!«

»Kdo pa je galjot?« je spregovoril tedaj nenadno nekdo za njim. Andrej je dvignil oči in spoznal svojega brata Štefana, ki je povedal mirno:

»Hrvatje so na Vipavskem.«

»Vem,« je dejal Andrej. Štefan se je začudil. »Uganil sem,« je prikimal trudno Andrej. Potem je odprl v mizo pred seboj, vzel iz predala usnjen mehur in ga dal Štefanu.

»Na, beži pa se skrij!«

»Kaj?« je vprašal Štefan, »ali nisem prisegel kakor ti?«

»Zaradi otrok, Štefan. Nimava žlahte. Kdo jih bo redil sirote brez matere.«

»Ne,« je dejal odločno Štefan, »ne grem. Bodo že kako živeli.«

»Pomisli,« je prosil Andrej, »da Hrvatje niso črnidi. Polovili nas bodo, ki smo bili prvi in ti pa jaz jim ne uideva.«

»Saj tudi ne mislim bežati. Branili se bomo,« je dejal Štefan.

»Misliš, do zadnjega?«

»Do zadnjega. Kakor smo se zgovorili, da bomo za najhujše križ naredili na čelo, usta in prsi...«

Tedaj so se odprla vrata. Vstopil je Martin Munihi in vzkliknil:

»Prav je! Našel sem vaju skupaj.«

»Kaj pa je?« je vprašal Štefan. Andrej se je rezko dvignil in zaklical bratu:

»Ali ne slišiš otrok? Same si jih pustil doma, pa matere nimajo. Pojdi, še je čas! Otrokom je treba varuha!«

»Varuje jih angel,« je dejal z medlim nasmehom Štefan in zmajal z glavo, da ne gre.

Andrej se je sesedel za mizo in zamrmral bogokletno:

»Pa je vendar galjot!«

Martin Munihi je tedaj pogledal zapored oba brata, ne da bi kaj rekel. Potegnil je znamenje križa čez čelo, usta in prsi. Ko sta Laharnarja to videla, sta potegnili prav tako križ čez čelo, usta in prsi.

»Zadnje znamenje,« je rekel Martin in dostavil:

»Jutri ob desetih zvečer v cerkvi svetega Mavra na Mostu.«

Andrej je prikimal. Martin je dopovedoval:

»Če pa grahovskega Goljo srečata, ne dajta, da bi šel mino. Udarita ga za smrt!«

»Zakaj pa?« je vprašal Štefan.

»Izdal nas je vse in ovadil,« je povedal Munihi.

»Kakor je že vaju,« se je oglasil Štefan in se poslovil od brata. Šel je z Martinom. Andrej je strmел za njim in mrmral:

»Morda bi se bil še izlizal, dasi smo ga vzeli med prve. Zdaj se pa ne bo, ker je križ naredil. Otroci bodo sirote! Dvakrat!«

Še si je dejal:

»Kaj vse še dočakamo! Ali rablja ali hrvaško sabljo? Ali pa celo zmagamo?«

»Zmagamo,« se je zasmehljivo popravi, »niti pet sto ne bo naredilo križa! In če bi vsaj pet sto bilo samcev kakor sem jaz, izgublencev, kakor Martin, ali pa

Ilustriral Klavdij Palčič

zvestih in trmastih, tako kot moj brat. Pa niso.«

Ni hotel brati iz knjige, pa je videl:

»Preklet bodi, kir sturi, da en slejpic zahaja na poti. Inu vus folk ima reči: »Amen!«

Dvignil je oči k stropu in dejal sovražno in obupno:

»Ti glej! Pod Tvojo mislijo smo!«

*

Valentin Lapajne, imenovan Nadloga, je sedel v mraku za pečjo. Zeblo ga je zadnje čase, pa si je kuril peč kakor pozimi. V težkem vzdušju zatohlega doma je ždel. Nič ni vedel za lepi večer, ki je bil zunaj in topil z zadnjo zarjo prve zvezde, pel svojo tisočletno molitev preko holmov in planot. Planota s Pečinami, Šentviško goro in Ponikvami je še ležala v medli luči, idrijska, baška in soška dolina pa je tonila v modrikastem mraku. Visoko in daleč nad nočjo, senco, somrakom in zadnjo zoro so goreli vrhovi visokih planin, Krn, Škrbina, Kuk in Crna prst. Večerni zvon je pel od Šentviške gore. Valentin se je prekrizal in molil:

»Da bodo mir imele vse verne duše! Oče naš...«

In še molil:

»In Tonin, da bo mir imel! Oče naš...«

Tedaj mu je rahlo potrkalo na okno in nekdo je rekel pritaje-no:

»Valentin, odpril!«

Valentin se je potulil v kot. Oni zunaj je potrkal krepkeje:

»Če že ležiš, vstani. Jaz sem, Golja!«

»Le bodi, galjot!« je mrmral Lapajne in se še tajil.

»Doma si,« je govoril zunaj Skoračnikar, »izpod slemena se kadi. Ne boš me ukanil. Odpril!«

Nobenega odgovora. Tedaj je Golji pošlo potrpljenje in je zavpil:

»Pa tišaj in se taji! Na ves glas začnem vpiti, da si zadušil Tonina.«

Tedaj je Valentin planil s peči in šel odpirat. Ko je odprl, je zaslonil vrata s svojim telesom, toda Golja ga je potisnil v stran in stopil v izbo. Sedel je za mizo. Valentin je zlezal zopet za peč.

»Te zebe?« je vprašal pikro, a mirneje kot sicer Golja.

»Starost,« je odgovoril Lapajne.

»Žganje pij, saj imaš za kaj,« je dejal čudno nevoščljivo Golja. Valentin ni odgovoril.

»Hrvatje so v deželi,« je povedal Golja.

»Vem,« je rekel Lapajne.

»Ali te nič ne skrbi?«

»Naj skrbi tiste, ki se puntajo. Jaz se ne,« je odgovoril pikro Lapajne.

»Kdo se bo zdaj še puntal,« se je zasmel Golja. »Pa to je, da si se.«

»Toliko sem se kolikor drugi,« je rekel Valentin, »naj tisti gledajo, ki so začeli pa s požigom grozili. Sam si bil priča, kako mi je začelo goreti.« Golja se je smejal zahrbtno. Potem je vprašal:

»Ali meniš, da bodo le za upor sodili?«

Lapajne ni videl zlobe v Skoračnikarjevem obrazu, čutil pa jo je iz njegovih besedi.

»Naj sodijo, kogar hočejo,« je rekel »Kaj meni mar!«

»Hotel sem ti povedati, da pozvedujejo za tistim, ki je Tonina,« je rekel Golja. Valentin je planil s peči in zgrabil Goljo za vrat.

»Pa si me povedal, galjot?« je viknil ves iz sebe. »Mar ne vem, kaj si napravil v Podmeltu pa drugod?«

Skoračnikar se ga je otrešal in dejal porogljivo:

»Povedal si se zdaj sam. Pa vzemi zato besedo nazaj. Jaz tebe naznanil! Kaj ti le v glavo ne pade! Še sumil te nisem do zdaj resno.«

»Kdo pa bi me drug?« je vprašal Lapajne. »Ti pa me, že več časa.«

»Sumim,« se je otrešal Golja. »Sumim! Kako reče! Ali te niso videli v Tolminu, ko si napajal birača? Pomisli, kdo te je tam videl. Sem te jaz? Sumim! Tako sem rekel, kakor mi je nekdo povedal, ki te sumi.«

»Gašper Bizalj je bil eden, Defacis drugi, Martin Munihi tretji,« je ugibal Lapajne, »Martin edini me pozna.«

»Nu, glej!«

»Včeraj je bil tu,« je govoril Lapajne kakor sam s seboj, »prekrižal se je pa vprašal, če vem, zakaj. Pa sem vstran pogledal in je zaklel pa šel.«

»In zdaj ve že ves Tolmin o Toninu,« je menil Golja, utihnil in poslušal, kako hrope v Lapajnetu.

»Tajiš še vedno lahko,« je rekel nato. »Prijetno pa ne bo, ko te bodo v škripec vpregli pa z ognjenimi kleščami ščipali, da bi povedal...«

»Molči,« je zavpil Valentin. Mirno je dejal Golja:

»Veš kaj! Za sto goldinarjev vzamem jaz nase.«

»Ti? Kako?« je strmел Lapajne.

»Kako! Tako. Da sem ga jaz zadušil, porečem. Meniš li, da ne bodo verjeli? Bom že tako naredil, da bodo.«

»Tega bi še svetnik ne naredil,« je dejal Lapajne, »komaj Bog, ki je vse grehe nase vzel.«

»Za sto goldinarjev,« je dejal Golja. »Saj se jim ne mislim dati ujeti. Le pojajo naj me. Tebe pa naj nič ne skrbi.«

Dolgo je mislil Lapajne. Potem je vprašal:

»Če bi ti mogel verjeti.«

»Prisežem ti, kar božjo martro postavi pa sveče prižgi,« je rekel Skoračnikar.

»Če res prisežeš —« je upal in verjel Lapajne, našel razpelo in dvoje koncev sveče. Šel je prižgat in postavil na mizo.

»Priseži,« je dejal nato, »pa govori tiho.«

»Dve sto daj,« se je kujal zdaj Golja. Valentin je pogledal slepo.

»Ne morem,« je rekel obupno.

»Koliko pa moreš?«

»Sto trideset,« je povedal Lapajne.

»Daj! Prisežem.«

Dvignil je tri prste in prisegel, da bo pričal pred sodnikom in ljudmi, pred Bogom in gospodo, da je sam zadušil Tonina.

»Tiše, tiše,« je miril Lapajne in strahoma pogledoval na okno; ni čul, da je še pred gorečimi svečami zašepetal Skoračnikar odročno besedo, da naj dušo zgubi, če bo to res, kar je prisegel.

Valentin je upihnil eno voščenko, šel z drugo in prišel z denarjem. Naštel je iz mehurja. Bilo je, kakor je rekel: sto trideset novcev. Golja je spravil denar in dejal:

»Zdaj si lahko miren, Valentin, pa dobro kupčijo si naredil, boljše kot zadnjič z volom. Nu, pa bom morda moral tudi jaz še plačati, kar sem kupil. A če Bog da, to me ne bo doletelo, kar bo mojega žlahtnika Šimna, Martina Muniha pa vse druge, ki bodo ob letu v zemlji gnili, pa tako, da bo glava drugod ležala kakor pa truplo.«

Odhajal je v noč. Ni videl porogljivosti v Valentinovih očeh, ni slišal njegove besede:

»Tudi tvoja glava bo ležala drugod.«

Mož je zapahnil vrata in zavešil skrbneje okno. Potem je šel in prinesel na mizo še drugega denarja, štel je, spravil in težkal. Bilo je dokaj takega, ki je bil puntarski denar.

Za prvo silo je Valentin posodil upnikom. Do vinarja vse je izterjal z obrestmi. Vesel in sam s seboj zadovoljen, je mrmral:

»Tonin! Bog mu daj mir in pokoj! Stoinšedemdeset goldinarjev me je stal brez pijače. Zaslužim jih kmalu nazaj. Ko Hrvatje pridejo, bo globa v deželi. Bom posodil. Vsem pa ne. Da bodo vedeli, kdo je Lapajne.«

*

Martin Munihi je vstopil pri Matiju Podgorniku v Čepovanu. Podgornik je sedel za mizo in večerjal. Z veliko leseno žlico je zajemal iz sklade. Ob njem sta zajemala žena in sin. Velik maček je predel možu ob strani.

»Tak vrzi mačko z mize,« je vzkliknila žena, »saj vidiš, da se mi graja. Dlak bo natresla v jed, da človek še v bolezen pride.«

»I nu, pa se spravi, muca,« je dejal dobrodušno Podgornik, »saj veš, da te naša mati ne morejo.«

»Mačke ne,« je pribila žena, »potuhnjene hinavke.«

(se nadaljuje)

Senna izključil možnost, da bi prestopil k Williamsu Mansell najhitrejši v Belgiji

SPA FRANCORCHAMPS (Belgija) — Nigel Mansell je prav »nenašiten«: svetovni naslov ima že zagotovljen, vendar ga to ni potešilo. Tudi na včerajšnjih prvih uradnih poskusnih vožnjah za VN Belgije je bil namreč daleč najhitrejši, drugouvrščenemu Senni je zadal več kot dve sekundi zaostanka. Prav Senna pa je včeraj sporočil, da v prihodnji sezono ne bo dirkal za Williams in da je nekako že izven formule ena. V pogodbi, ki bo prihodnje leto vezala Prosta z Williamsom, naj bi bilo namreč izrecno predvideno, da brazilski as ne sme v anglo-francoski team. Prejšnji teden, je pojasnil Senna, ga je Frank Williams dvakrat poklical in mu dejal, da je še nekaj upanja. Zatem, pol ure po zadnjem pogovoru, se je spet oglašil in mu dal negativen odgovor, vendar mu je obenem svetloval, naj počaka do prejšnjega torka. Odtlej pa ga Senna ni več slišal in zato lahko sam odloča: »Lahko zagotovo rečem, da ne bom šel k Williamsu«, je pribil Brazilce.

Veliko bolj zbadljiv pa je bil Senna v izjavah za francosko televizijsko postajo TF1: »Prava sramota je, da ni možno gledati dvojice Prost-Senna pri Williamsu. To bi bil velik

dvo boj, vendar razumem Prosta: prehiter sem zanj.« V pogovoru s časnikarji je še pristavil: »V tem trenutku sem dejansko izven sveta formule ena. Februarja bom proučil, kaj se dogaja, morda se bo tedaj kaj spremenilo.« Te besede naj bi bile namenjene McLarnu: če se bo položaj pri angleškem teamu spremenil (tvega namreč, da ostane brez motorjev honda), je možno, da bo Senna ostal, sicer se bo lahko odločil po svoji uvidevnosti. Možnosti, da bi v tem trenutku prišlo do pogajanj s Ferrarijem, dejansko ni: »Te dni smo sporočili,« je dejal glasnik hiše iz Maranella Giancarlo Baccini, »kakšna bo naša ekipa v letu 1993. Ni mesta za druge pilote. Glede Senne nimamo kaj povedati.«

Glede včerajšnjih poskusnih voženj velja še omeniti, da se je v jutranjih urah poškodoval Francoz Erik Comas (ligier): izgubil je namreč nadzorstvo nad svojim bolidom in se prevrnil na progi, pri čemer je izgubil zavest. Prepeljali so ga najprej na oddelek za prvo pomoč na dirkališču samem, kjer je prišel k zavesti, in zatem v bolnico. Pri podrobnejšem pregledu niso ugotovili težjih poškodb in pravijo, da se bo lahko udeležil dirke.

Vrstni red poskusnih voženj: 1. Mansell (VB, williams renault) 1'50"545, poprečna hitrost 227,115 km/h; 2. Sennn (Braz, mclaren honda) 1'52"743; 3. Schumacher (Nem, benetton) 1'53"221; 4. Patrese (It, williams renault) 1'53"557; 5. Alesi (Fr, ferrari) 1'54"538; 6. Berger (Av, mclaren honda) 1'54"642; 7. Boutsen (Bel, ligier) 1'54"654; 8. Hakkinen (Fin, lotus) 1'54"812; 9. Brundle (VB, benetton) 1'54"973; 10. Herbert (VB, lotus) 1'55"027; 11. Tarquini (It, fondmetal) 1'55"965; 12. Capelli (It, ferrari) 1'56"075; 13. De Cesaris (It, tyrrell) 1'56"111; 14. Alboreto (It, footwork) 1'56"282; 15. Van de Poele (Bel, fondmetal) 1'56"674.

Auriol utrdil vodstvo

JYVASKYLA (Finska) — Didier Auriol je na najboljši poti, da že šestič zapored zagotovi Lancii svetovni naslov avtomobilskih hiš, a da tudi prehiti Sainza (toyota) na skupni lestvici pilotov. Po 2. etapi rallyja »tisočeri jezer«, na katerem Sainz ne nastopa, je namreč Auriol še bolj utrdil vodstvo s časom 1.51'01". Sledijo: 2. Kankkunen (lancia) po 23"; 3. Alen (toyota) 39"; 4. Vatanen (subaru) 1'16"; 5. Biasion (ford) 3'44".

V razredu evropa za DP Četrte regate niso izpeljali

TRST — Potem ko so že predvčerajšnjim imeli težave zaradi pomanjkanja vetra, včerajšnje 4. regate italijanskega jadrnega prvenstva v razredu evropa, ki poteka v Tržaškem zalivu, sploh niso opravili.

Na vrhu skupne lestvice je tako po treh preizkušnjah Vascotto, član jadrnega društva »Muggia«, ki je predvčerajšnjim zmagal, na prvi regati pa je bil drugi. Za njim sta Gabriele Benussi (SVBG) in Gea Boschin (Adriaco). Članica TPK Sirena Arianna Bogatec je trenutno na 13. mestu.

Danes bodo skušali izpeljati še četrto regato, s čimer bi tudi rešili prvenstvo, katerega zaključek je predviden prav danes.

Danes Sampdoria - Cesena

V okviru prvih tekem 2. kola italijanskega nogometnega pokala se bosta danes pomerili Sampdoria in Cesena. Vsa ostala srečanja so že odigrali, povratne tekme pa bodo 2. septembra.

Kimble pri Stefanelu

TRST — Drugi tujec pri tržaškem Stefanelu bo Američan Greg Kimble (krilo, 25 let, 193 cm). Kimble je podpisal dveletno pogodbo (pravijo, da bodo zanj odšteli 2,5 milijona dolarjev).

Danes turnir v Novi Gorici, jutri tekma v Sežani Jadran TKB s polno paro

V okviru priprav na bližnje prvenstvo B lige čaka Jadranove košarkarje danes in jutri dokaj naporna naloga.

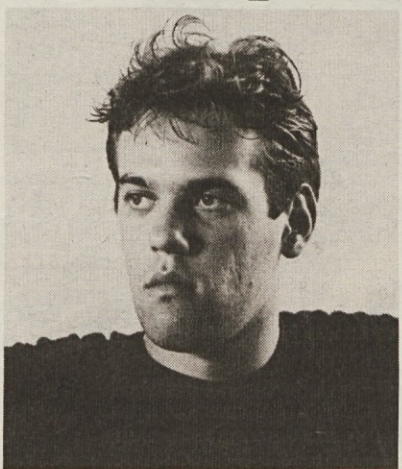
Jadran TKB bo namreč že danes zaposlen na zahtevnem turnirju v Novi Gorici, na katerem bodo poleg naše združene ekipe nastopali še domače moštvo Iskre in ekipa Timexa Medvode, ki bo v letošnji sezoni nastopilo celo v evropskem pokalu.

DANAŠNJI SPORED: 15.00: Iskra Nova Gorica - Jadran TKB; 17.00: Jadran TKB - Timex Medvode; 19.00: Iskra Nova Gorica - Timex Medvode.

Vse tekme bodo v novogoriški telovadnici »M. Štrukelj«.

Jadranova ekipa bo na prvem srečanju nastopila s pretežno mladinsko postavo, na drugem pa z vsemi člani. Sicer pa bo naše moštvo na tem turnirju nastopilo okrnjeno. Še vedno sta namreč poškodovana David Pregarc in Martin Pertot. Upati je, da bosta nared za prve prvenstvene tekme. Sicer pa bo današnji turnir kot nalašč za preverjanje trenutne forme jadrancov in njihove vzdržljivosti.

Že jutri pa bodo naši predstavniki v okviru sezanskega praznika igrali prijateljsko tekmo v Sežani z domačo člansko ekipo Kraškega zidarja,

Bivši Kontovelov in sedaj Jadrancov košarkar Kristjan Rebula

ki jo letos trenira Igor Meden. Jadrancovi so pred tednom že igrali proti Mednovemu moštvu in tesno izgubili s 101:104.

Jutrišnje srečanje Kraški zidar - Jadran TKB bo v športni dvorani v Sežani s pričetkom ob 18.30.

Sežanci pa so v okviru mestnega praznika že igrali prijateljsko tekmo z Micus Marcus iz Kopra in zmagali po pravem maratonskem boju, po dveh podaljških z 99:97 (43:46; 77:77; 86:86).

Po zadnjih polemikah v zvezi z Maradono Napoli hoče v Zürich

SEVILLA (Španija) — Predstavniki Seville bodo v ponedeljek dopotovali v Neapelj, kjer bodo predstavili svojo ponudbo: 800 milijonov pezet, okrog 10 milijard lir, za odhod Maradono v Španijo.

Pri Seville so to odločitev sprejeli na pedsinočnem sestanku, ki ga je sklical predsednik Seville Luis Cuervas, potem ko je dobil sporočilo španske nogometne zveze, da je FIFA povabila tako Seville kot Napoli, naj do 2. septembra začneta pogajanja v zvezi z argentinskim asom. Madridski športni časopis Marca je je razkril, da bi Sevilla z najetjem Maradone lahko računal na 850 milijono pezet, ki bi jih zagotovili japonski sponzorji, ostalo bi vnovčili na raznih turnejah na tujem, s televizijskimi prenosi in abonmaji.

Pri Napoliju medtem niso še dobili nobenega sporočila s strani Seville, da bodo njeni predstavniki prišli v Italijo. Potrdili pa so, da jim je FIGC posredovala dokument FIFA, v katerem dejansko vabi obe društvi, da začneta pogajanja o prodaji Maradone španskemu klubu. Zato so se sinoči odločili, da preko

FIGC zahtevajo nujen sestanek v Zürichu s tajnikom same FIFA Blatterjem. Do sestanka naj bi prišlo že v ponedeljek, na njem pa naj bi boljše pojasnili nekatere podrobnosti v zvezi z afero Maradona.

Nepričakovan poraz Palome Branik

KOPER — V prvem dnevu mednarodnega ženskega odbojarskega turnirja za prehodni pokal Cimos, ki poteka v telovadnici na Markovcu v počastitev jubileja koprskе odbojke (dvajsetletnice), je v prvi tekmi Logistica Veneta iz Mogliana presenetljivo toda zaslužen s 3:2 (8:15, 15:7, 9:15, 16:8 in 16:14) premagala slovenske državne prvakinje Palomo Branik iz Maribora. Več kot dve uri trajajoča tekma je navdušila občinstvo. V drugem srečanju je Slavija iz Bratislave s 3:0 (15:5, 15:12, 15:6) odpravila Cimos.

Danes se bo turnir nadaljeval ob 9. uri s tekmo Cimos - Logistica, ob 11. uri se bosta pomerila Paloma Branik in Slavija, popoldanski spored pa je naslednji: ob 15.00 Slavija - Logistica, ob 17.00 Cimos - Paloma Branik. (Kreft)

Jutri na 8. preizkušnji za italijanski pokal Mladina Resco v Oderzu

Po pripravah, ki so jih imeli prejšnji teden v Cerknem (o le-teh bomo še poročali), bodo rolkarji Mladine Resco jutri nastopili na 8. preizkušnji za italijanski pokal. Tekmovanje, ki bo veljalo le za skupno lestvico v članski kategoriji, bo na ravniški progi v Oderzu pri Trevisu.

Naše društvo pa bo v Oderzu nastopilo tudi z mlajšimi tekmovalci, da bi preverili trenutno formo in nabirali izkušnje za prihodnje tekme. Mladina Resco bo tako zastopana v Oderzu s 24 rolkarji in rolkaricami.

Naši v Oderzu niso brez možnosti. Nasprotno! Kot vselej doslej v tej sezoni imajo največje možnosti za uspeh Mateja Bogatec med deklicami, David Bogatec med dečki, pri čanih pa je eden od favoritov Gianni Rupil. Za dobre uvrstitve pa so tu še Jan Prinčič, Jelka Bogatec, Edi Di Felice in Ivo Lachi.

Danes tradicionalni plavalni maraton

PORTOROŽ — Plavalni klub Biser prireja danes tradicionalni (peti po vrsti) plavalni maraton, tokrat veljaven za prvo uradno prvenstvo Slovenije v daljinskem plavanju.

Zaradi državne meje s Hrvaško bo proga nekoliko spremenjena s startom in ciljem pred Kapitanovo kajuto v Bernardinu. Predvidoma bo plavalno okrog 50 plavalk in plavalcev iz Avstrije, Italije in Slovenije. V zadnjem času se je prijavil tudi Nace Majcen, med favoriti pa velja omeniti še Deja-

Naša nogometna moštva na Tržaškem Priprave v polnem teku v torek pa že »zares«

Tudi za nogometaše, ki igrajo pri naših klubih, so se počitnice končale. V drugi polovici tega meseca so vse ekipe začele s pripravami, ker nogometna sezona že trka na vrata. V nedeljo, 6. septembra, bo start turnirjev za italijanski in deželni pokal, preostali dve koli pa bodo igrali 13. in 20. septembra. V mesecu septembru je najavljenih tudi nekaj turnirjev in memorialov, začetek vseh amaterskih prvenstev, razen 3. lige, pa bo v nedeljo, 27. septembra.

Navihače v tem začetnem obdobju seveda zanima, kako potekajo priprave, predvsem pa, kakšne so novice pri posameznih ekipah. Iz zbranih podatkov je tudi za to sezono značilno, da je večina naših ekip zamenjala trenerja. Na prvih treningih pa smo že videli nekaj novih obrazov.

PRIMORJE

Proseška enajsterica, ki bo letos igrala v promocijski ligi, je začela s treningi 10. t.m. pod vodstvom potrjenega trenerja Bidussija. Edina novost pri Primorju je vezni igralec Auber, ki je več let igral pri Zarji. S Primorjem trenira tudi Varljen, ki je v sezoni 1990/91 igral pri Zarji. Ta nogometaš je prost in zato je možno, da bo letos igral s Primorjem, ki še vedno išče spretnega napadalca, da bi pomagal Miclaucihu v napadu.

Društvo je potrdilo vse nogoemtaše, ki so se izkazali v prejšnji sezoni, odpoved sta dala le Sullini in Pipan, ki sta se odločila, da bosta obesila čevlje na klin. Primorje bo pred prvenstvom igralo za italijanski pokal, obenem pa nastopilo tudi na memorialu bratov Husu, katerega organizator je prav proseško društvo. Start memoriala, na katerem bo igralo 8 ekip po izločilnem sistemu, bo v torek, 1. septembra.

Predsednik ŠD Primorje Dario Kante (stoje na koncu omizja) želi zbranim nogometašem po prvem treningu na sedežu društva ob prigrizku, da bi bila tudi letošnja sezona tako uspešna kot lanska. (foto Križmančič)

VESNA

Potrejeni trener Petagna je začel s pripravami 18. t.m. Klub so letos zapustili vratar Coronica, ki je imel lastno izpispnico, in Antonazzi, ki je bil na posodo. Vesna je dokončno odstopila Primorcu napadalca Pertana in vratarja Savarina, ki dve sezoni ni igral. Obenem je odstopila še Barillo Muggesani. K Vesni pa so letos prestopili vezni igralec Ponziarne Bertoli, napadalec Sigur (S. Luigi), večletni vratar Gaje Zemanek in branilec Alain Škabar, ki je več sezon nastopal za Kras.

Križani bodo v začetnem delu sezone igrali za deželni pokal, kjer bodo v prvem nastopu (6. septembra) gostili Fincantieri. Vesna bo igrala tudi na memorialu bratov Husu na Proseku.

ZARJA

Bazovci so začeli s pripravami 17. t.m. Na trenerski klopi bo letos sedel Pongranci, ki je lani vodil ekipo under S. Sergia.

Ceprav se šušlja, da se je Zarja letos precej okrepila, pa je, kot nam je povedal predsednik Žagar, nabavila le tri nogometaše. Le-ti so: Strukelj Peter (Portuale), ki igra vlogo branilca in je že v sezoni 1990/91 igral pri Primorju, ob Portualeja pa so prišli še branilec Donaggio in napadalec De Micheli. Društvo pa bodo zapustili Auber (Primorje), Ridolfo (Fortitudo), Zubin (Zaule) in Germani, ki se je zaradi službenih obveznosti odpovedal igranju. Za pripravo pred prvenstvom bodo zadržani poleg prijateljskih tekem igrali še na memorialu bratov Husu.

BRUNO RUPEL
(sledi)

obvestila

SK BRDINA
vabi na 1. kraški bike slalom, ki bo 13. septembra v Repnu pri nogometnem igrišču s pričetkom ob 10. uri. Vpisovanje bo 3. ter 4. septembra od 20. do 21. ure na sedežu kluba na Opčinah, Proseška ulica 131. Za informacije tel. na št. 212859 in 299573.

ŠZ BOR
obvešča vse tiste, ki se želijo udeležiti začetniškega namiznoteniškega tečaja ZŠSDI v Zgoniku od 7. do 11. septembra (tečaj bo vsak dan od 9. do 17. ure, v ceno 70.000 lir tečajnine je vračunano tudi kosilo), da jim bo v primeru potrebe zagotovljen prevoz iz mesta v Zgonik in nazaj. Informacije od 17. do 20. ure v uradu ŠZ Bor (tel. 51377).

ŠK KRAS
ŽENSKI ROKOMETNI ODSEK
obvešča, da bo prvi sestanek v torek, 1. septembra, ob 19.30 v športno-kulturnem centru v Zgoniku. Vabljeni so še zlasti nova zainteresirana dekleta. Za informacije tel. na št. 251005.

KD KRAS DOL-POLJANE
in prijatelji obveščamo, da se bo 31. avgusta v Dolu pričel II. memorial Kristjan Donda v nogometu. Nastopale bodo ekipe: Dol-Poljane, Števerjan, Jamlje in Vrh. Tekme bodo v ponedeljek in torek, finale pa v soboto, 5. septembra, ob 17. uri. Vabljeni!

KOŠARKARSKA SEKCIJA
ŠD BREG
obvešča, da bosta zbor in prvi trening za člansko in kadetsko moštvo v ponedeljek, 31. t.m. ob 18. uri v dolinski telovadnici.

GAJE

Naročnina: za Italijo mesečna 23.000 Lir - Letna naročnina za 1992 znaša 276.000 lir. Poštni tekoči račun Založništva tržaškega tiska. Trst 13512348, za Slovenijo: mesečna 450 SLT (dnevna 22 SLT). Letna prednaročnina 5.000 SLT za tiste, ki jo poravnajo do 29. 2. 1992. Žiro računa 50101 - 601 - 85845, ADIT Sežana - Partizanska 75 a, telefon 067/73360; Fax 067/72441.

Oglaš: 1 trgovski modul (šir. 1 stolpec viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni 120.000 lir; ob praznikih povisek 20%; mali oglasi 850 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Iva 19%. Naročila sprejemajo: iz dežele Furlanije-Juljske krajine agencija PUBLIEST Srl (vsak dan od 8.30 do 12.30). Trst, ul. Montecchi 6 - Tel. 7796-611 - Fax 768697; iz drugih dežel v Italiji podružnice SPI; iz Slovenije in Hrvaške STUDIO VISTA d.o.o., Ljubljana, tel.-fax 216155 vsak dan od 9. do 13. ure razen sobote.

primorski

dnevnik

sobota, 29. avgusta 1992

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958
CEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190 - FAX 0432/730462

Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja ZTT
Tiska EDIGRAF

Cian italijanske
zvezde časopisnih
založnikov FIEG

Muslimanska protiofenziva zoper srbske položaje je za sedaj obrodila le delni uspeh

Peklu še ni videti konca

SARAJEVO - Kljub londonski konferenci v bosanskem glavnem mestu ljudje še naprej umirajo. Kot muhe. Srbsko topništvo s hribov, ki obkrožajo Sarajevo, ne prestando tolče po vseh mestnih četrtih. To je odgovor na ofenzivo, s katero bosanske sile skušajo prebiti srbski obroč pri Ilidži. Bosanci napadajo z enotami, ki so razporejene na Igmanu ter s položajev na jugo-vzhodu mesta pri bivši tovarni Energoinvesta. Boj poteka brez milosti. »Muslimani,« nam je razlagal Jovan Radmilović, ki se bori v srbskih enotah na Ilidži, »nas napadajo brez prestanka. Mi počakamo, da se nam približajo na sedemdeset metrov, potem pa udarimo po njih z našimi avtomati. Kot da bi streljali na zajce. Da napadaš na tak način moraš biti fanatik.« Ali obupan. Musliman Sefer Darić pa nam je pripovedoval: »Preden smo se šli v napad, sem dobil staro puško M48 (jugoslovanska varianta starega mauserja op. ur.), dva šaržerja s strelivom ter ročno bombo. Vsega skupaj sem imel enajst nabojev. Šel sem vseeno, nimam kaj izgubiti. Umreti na fronti ali v kakem zaklonišču je čisto vseeno.«

Ta obup je že obrodil prve, čep-rav skromne, sadove. Izetbegovičevi vojaki so zasedli tramvajsko postajo na Ilidži, odkoder z minometalci obstreljujejo poveljstvo srbske milice. Srbski vojaki so nam pokazali ostanke neke granate, na kateri so še vidni arabski napisi. Za Srbe je to dokaz nevarnosti muslimanskih integralistov, za Bosance samo dokaz islamske vzajemnosti. Kakorkoli že, bosansko-hercegovska vojska, prvič odkar se je vojna začela, resno ogroža četniške položaje na Ilidži. Cilj ofenzive je povsem jasen: nadzor nad cesto, ki povezuje Sarajevo, Ilidžo, Blažuj in Hadžice z že osvobojenim Konjičcem in Hercegovino. Skratka, deblokada Sarajeva. Bosanci bi verjetno ta cilj že dosegli, če bi se v ofenzivo vključile tudi enote HVO (Hrvaški obrambni svet), ki držijo Kiseljak, zahodno od Ilidže, ter severno-zahodni predel Sarajeva pri Stupu, ki ravnotako meji na Ilidžo. Enote HVO na Stupu in v Kiseljaku podpira sam Mate Boban, glavni predstavnik Hrvatov iz Bosne in Hercegovine. Obnašanje stupske HVO je tarča številnih kritik Sarajevčanov. »HVO iz Stupa je navadna banda mafijašev,« nam je razlagal glavni urednik sarajevskih Večernjih Novin Sead Demirović. »Na Stupu se lahko kupi vse tisto, kar Sarajevo potrebuje, zadostuje, da ima kupec dovolj nemških mark. Kilogram mesa stane na Stupu 20 mark, jajce 3 DM, liter mleka 6 DM. Na Stupu trgujejo tudi z belim mesom. Hrvat, ki želi zapustiti Sarajevo, mora plačati 100 mark, Žid tisoč. Muslimanom pa je ta izhod zaprt. Tako zasluženi denar si razdelijo poveljniki HVO in četniki z Ilidže.«

Demirovičeve trditve niso izmišljene. Sami smo se v to prepričali, ko smo na Stupu videli, kako so srbski miličniki in vojaki HVO, v času ko je z Ilidže odmeval zvok mitraljeza, skupaj v senci pili pivo. Srbski miličniki so nam potem razložili, da sta dva avtobusa do pred nekaj dnevi redno povezovala Kiseljak, Ilidžo in Stup. To nenavadno sodelovanje je seveda razlog stalnega trenja med Izetbegovičev vojsko in enotami HVO. Tako je na primer 17. avgusta bataljon oboroženih sil BiH iz Zenice skušal vojaško zasesti Kiseljak. V spopadu, ki je sledil, so izgubili življenje en pripadnik HVO ter dva bosanska bojovnika. Da bi se maščevali, so Hrvati z minometi

Prerešetano pročelje »Francoske bolnice« v Sarajevu.

obstreljevali muslimanska naselja. Vrh HVO meni, da so muslimanske enote skušale s silo prevzeti oblast v Kiseljaku, ki je pretežno hrvaška občina. Medtem ko Bosanci trdijo, da so se odločili za akcijo, potem ko so haveojevc v Kiseljaku oropali konvoj, ki ga je organizirala muslimanska humanitarna organizacija Igasa. Resnica bo verjetno nekje vmes. Sami smo že pred časom videli in o tem smo tudi pisali, kako so vojaki HVO v Kiseljaku skušali oropati konvoj Karitasa. To je žal navada, ki so jo osvojile skoraj vse oborožene skupine v Bosni in Hercegovini. V resnici kaže, da si je z akcijo v Kiseljaku vrhovna komanda oboroženih sil BiH hotela zagotoviti primerne odskočne položaje za uspešen napad na Ilidžo.

Medtem na Ilidži spopadi še trajajo. »Muslimani,« nam razlaga že omenjeni Radmilović, »nas skušajo presenetiti. To jim ne bo uspelo, ker jih njihov smrad vsakokrat izda.«

»Francoska« bolnica

Zadnje čase imajo srbski topničarji stalno na muhi »Francosko bolnico«, kot Sarajevčani pravijo bivši vojni bolnici v središču mesta, ki se po novem, odkar je 11. maja ustanovo zapustila jugoslovanska armada, uradno imenuje »Državna bolnica Sarajevo«. Vzdevke francoska je dobila, ker je za dobavo zdravil tej ustanovi poskrbel sam Mitterrandov minister za humanitarna vprašanja Couchnel. »Zveni neverjetno, a četniki ne spoštujejo nobenega pravila,« nam pripoveduje dr. Mirko Lovrinčević, ki je v miru predaval na sarajevski medicinski fakulteti na katedri za radiologijo. »Bolnico so že večkrat obstreljevali,« nam pripoveduje Lovrinčević, »včeraj ponoči pa (govor je o noči z nedelje na ponedeljek) je bil pravi pek. Granate so uničile kuhinjo in za-

dele 6., 7. in 8. nadstropje. Sam čudež, da niso nikogar ubile. Takoj, ko je pala prva granata so naši bolničarji izpraznili vse sobe in tako rešili bolnike in ranjence. Bolnico je zadelo dvanajst izstrelkov, med katerimi so bile tudi zažigalne granate napolnjene s fosforjem.« Med ogledom smo se tudi sami prepričali o verodostojnosti

Zdravstveno osebje bolnice odstranjuje ruševine.

Lovrinčevićevih trditve. V sedmem nadstropju se je prav razločno zaznaval smrad, ki ga za sabo puščajo zažigalne granate. »Trenutno imamo v bolnici več kot 250 ranjencev, več kot 70 odstotkov le-teh so civili. Zelo malo naših pacientov je bilo ranjeno s strelnim orožjem. Večinoma so to rane, ki so jih povzročile eksplozije. Naši kirurgi se večkrat srečujejo z naravnost nepojmljivimi primeri, kjer je rekonstrukcija zelo težavna. Pogosto morajo pacientom amputirati okončine. V strokovni literaturi take rane sploh niso še opisane. Izgleda, kot da se je človeštvo vsa ta leta po 2. svetovni vojni ukvarjalo samo s tem, kako bo izdelalo čimbolj kruta orožja.« Zaradi sarajevskih razmer se seveda zdravniki srečujejo s številnimi problemi. »Zveni paradoksalno,« nam je razlagal Lovrinčević, »a največ skrbi nam povzročajo čisto praktične, logistične stvari, kot je na primer pomanjkanje električnega toka ali vode. Prve čase nam je na primer primanjkovalo čistega perila, ker naši pralni stroji niso delovali zaradi premajhnega pritiska v vodovodni napeljavi. Ta problem smo rešili tako, da smo stare stroje zamenjali z manjšimi. Naši delavci delajo prave čudeže, da bi bolnici zagotovili primerno količino električnega toka, v ta namen uporabljamo predvsem agregate. V bolnici zaradi varnostnih razlogov skušamo obdržati čimmanj bolnikov, ker so tu življenjske razmere skorajda neznosne. Ležišča za paciente postavljamo po hodnikih, daleč od oken, ali v kletnih in prizemnih prostorih.«

Dr. Lovrinčević nam je povedal še en zanimiv dogodek: »Pred časom smo operirali ministra Ganića. Po operaciji smo ga premestili v sobo s čisto majhnim oknom. Čez čas je ravno skozi to okno priletela raketa, ki je seveda popolnoma razdejala sobo. Ganić se je rešil, ker so ga bolničarji odpeljali na pregled.«

Pričevanja iz pisem

Oblegani Sarajevčani zelo trpijo, ker ne morejo komunicirati z zunanjim svetom. Zato vsakemu znancu, ki lahko zapusti mesto, zaupajo razna pisma za sorodnike in prijatelje. Kuverte pisem so seveda odprte, da ne bi imel »poštar« težav na kaki kontrolni točki. Ta pisma so svojevrstna, pristna pričevanja o tem, kako »Sarajlije« doživljajo vojno.

Pedesetletni Musliman Demir je pisal sinu Nenu v Nemčijo: »Danes, po devetih dneh, smo ponovno dobili elektriko. Takoj sem napolnil baterije, da bi lahko ponovno poslušali radio, gledali televizijo in zvečer imeli malo svetlobe. To je konec civilizacije, vse to pa zaradi naših bivših sosedov pri Petrovičih (vas pri Sarajevu op. ur.), katerim sem zmeraj pomagal. Neki dan smo izvedeli, da so naši baje osvobodili Petroviče. Zdaj se bojim, da nam ne bi oni drugi zažgali hišo in vse, kar imamo. Vsekakor še zmeraj zaupam nekatere sosedom. Đoka, Šime in Rade; še danes mislim, da so to dobri ljudje, ampak, če jih drugi prisilijo, nam tudi oni lahko storijo nekaj grdihi stvari. Pripovedi ljudi, ki so jih pregnali iz Grbavice, Dobrinje, Rajlovice, Vogošća, so grozne. Vsa dekleta in žene so posilili, nad moškimi so se izživljali. V nekaterih primerih pa so se obnašali kot ljudje in to mi daje upanje, da bomo s tistimi, ki si niso umazali rok s krvjo, po vojni lahko ponovno živeli skupaj.« Odnos s srbskimi sodržavljeni je očitno tema, ki je Demiru zelo pri srcu tudi iz družinskih razlogov: »Mama in jaz sva dobra. Ona je zdaj odgovorna za blok in skrbi za zapuščena stanovanja in za porazdelitev pomoči. Kot vidiš tudi ona spada v poštene Srbe, ki jih moramo zelo spoštovati. Mislim, da bodo po vojni lojalni Srbi uživali velik ugled. Moramo jim priznati, da so poleg tega, da so trpeli isti strah kot mi, morali pretrpeti tudi obtožbe onih drugih, da so izdajalci.«

Upokojenec Ismet v pismu, ki ga je naslovil sinu Kenanu, piše: »Tu pri nas je položaj strašen, zadnje dni se je celo poslabšal. Pred pol ure sem ostal živ zaradi pravega čudeža. Hotel sem pribiti nekaj desk na okna velike sobe, ker so stekla razbita. Ko sem delal, je na cesti počila granata, nekaj drobcev je priletelo v stanovanje skozi okno, ne da bi me ranili. Zdaj bomo morali popraviti škodo. Nov najlon za okna bomo težko dobili.« Tudi nabava hrane je problematična: »Ne skrbite, nismo lačni. Dobivamo nekaj pomoči in vsako toliko dobimo tudi nekaj, kar lahko kupimo. Nekega dne sem kupil pol kg čebule za 3 marke. To je moja mesečna pokojnina, ker zdaj za eno marko dobimo 10 tisoč dinarjev.«

Mira, Srbkinja, sicer srčna bolnica, v pismu, ki ga je poslala prijateljici Seki v Zagreb, opisuje kako ljudje dobivajo hrano: »Zadnje dni ne dobivamo več kruha. V zameno za marke kdaj pa kdaj lahko kupimo nekaj zelenjave. Nismo lačni, ampak hrana je zmeraj enaka, predvsem testenine in riž. Nimamo mlečnih proizvodov in niti mleka (mleko v prahu dobivajo samo otroci, nosečnice, starejše osebe in bolniki), jajca si lahko samo sanjamo (obstajajo še jajca v prahu?), kar se tiče sadja smo trikrat uspeli kupiti mala zelena jabolka. Če imaš kdaj priložnost, da nam pošlješ kak paket, prosim te, pošlji nam nekaj mesnih konzerv in mleko v prahu. Poleg tega, če utegneš, pošljimi škatlico Sintroma (4 mg), ki ga proizvaja CIBA, če ga ne dobiš, bo dobra persantina. Sintroma imam za 5 ali 6 mesecev, tu pa ni še videti konca te žalosti.«

Tekst in
fotografije

WALTER ŠKERK